

Hind 40 senti.

G
MAM
BER
G

ROMAN

No

8

A. Arder
„Estonia“ parim baritonilaulja.

Fl. P. ...
Eesti NSV ...
Raamatukogu

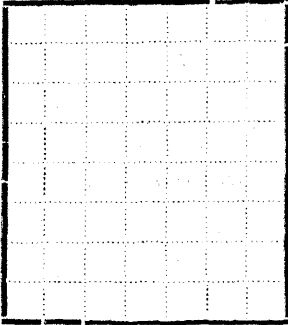
SP-
7593

KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG“
TALLINN, 1928. A. VII. AASTAKÄIK

Hindmõistatus

Nr. 8 (146).

Kokkuseadnud
K. Kurnol. Pärnust.

Asetada ruutudesse järgmise tähendusega sõnad:

1. Eestis elutsev uss.
2. Mürk.
3. Baromeeter.
4. Liik, kuhu kuulub nastik.
5. Saar Euroopas.
6. Kukkurloom.
7. Taimede waenlane.
8. Loodusnähtused.

Kui sõnad leitud õieti, annab esimene põikrida ülevalt alla Eestis kasvava taime nime.

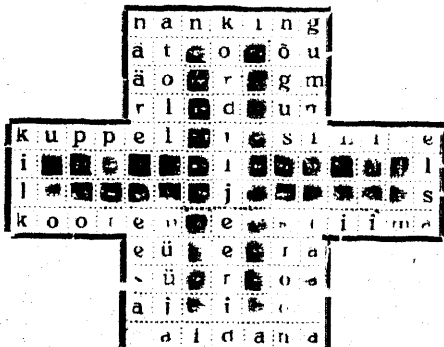
Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, märgusõna all „**Hindmõistatuse lahendus**“ kuni 1. juunini 1928 a. Lahendusi võib saata mitu ühes ümbrikus ehk panna „Romaani“ talituse (Müüriwahe t. 16) sissekäigu juures (trepikojas) asuwasse kirjakasti. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ nr. 12. (150).

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse välja: 1.) **Üks anne Ed. Wilde kogutud teostest**; 2) **Kokakunst** (hind 300 senti) 3) **Marta Lepp — 1905. aasta järellained** (mälestused II). Loosimine on 8. mail s. a. kell 2 p. l. talituse ruumes.

Õiendus. Mõistatuses nr. 7. (145) tuleb lugeda esimeses ruudus teises reas „ewe“ (pro „swe“)
„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 4 (142).

Ruumi puudusel jäävad seekord avaldamata õigete lahenduste saatjate nimed.

„Romaani“ talitus.

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: Luise Westkirch: Kui armastus räägib. — Zane Grey: Lindpree. — Julian Raudnitz: Proua Naani. — Araabia jutt: Sõrmus. — Kurt Münzer: Wiimne näokate. — H. Wühner: Warjus. — M. Sostshenko: Waene Trupikow. — The World: Osman Bey. — Ed. — Wöhrmann: Waatsin lastemängu. — T. C. Bridges: Mees Montevideost. — Tött ja nalja.

Nr. 8 (146)

Aprill 1928

VII aastakäik.

Kui armastus räägib.

Saksa kirjaniiku Luise Westkirch'i romaan.

8

„Aita mind, Peeter! Aita!“

Peeter Knoll ajas kulmud kõrgele.

„Pluustigi ja ei tegutsenud, mu poisil!“

„Tahan kõik heaks teha, Peeter! Muud mõtet mul polegi. — Anna mulle nõu, aita mind! Mis võin ma teha?“

„Mis võiksid ja teha?“ vastas wana õlgu kehitatehes. „Jal on oma tütre peale õigus. Ja kui ja Erna Lachingeriga tahad abielluda —“

„Pärgel päriku see neetud loba! Mis on minul tegemist „Seitsikühaga“?! — Jutt on Jrmingardi.“

„Jah, kas ja siis pretli Jrmingardi armastad?“

„Kui ta mul kaduma läheb — siis ei tea ma, mis teen!“

„Kui asi tõesti nii on, ütles wana pikka-misi, „siis näib mulle olemat kõige lihtsam ja õiglasem: Sa lähed wana Freimanni juurde ja palud temalt ta tütre kätt. Siis teab neiu vähemalt, kuidas asi on.“

„Mina pean —?! — Freimanni juurde pean ma minema. — Aga ta ei võta mind ju kuulbahi. Ta lasseb mu maha nagu hullu loera. — Kui mina tema asemel oleksin — mina teeksin seda!“

„Seda pole sul tema poolt karta. Tema sügused tapavad waid kindlasti warjupaigast selja

tagant. Karistusejeadusega see sort konfliktit ei jatu.“

„Ma teen seda,“ ütles Emil sügawasti hinge tõmmates. „Vähemalt kuuleb siis Jrmingard, et ma mitte nii kaabaklikult, nii põhjatu alatult — — kohe homme lähen ma.“

„Ei, weel täna õffel pead ja seda tegema.“

„Õffel?“

„Freimannid täna õffel ei maga. Ja noorus on otfsugetegemises kiire. Võiks juhtuda, et ja iga kaotatud minutit võiksid kahetseda kogu oma eluaja.“

„Sa kardad — —?!“ Wärim jooksis Emilist läbi. „Narr, kes ma olin, et sellele ei mõtelnud!“

Ta kargas jalule ja tormas üffest wälja. Wana kellner noogutas heakskiitwalt pead.

„Wimaks ometi on ta ka tema magawa hinge äratanud, kõitwõitew armastus. Kiriwõimast wihast on ta temale kaswanud. Seft armastus wõrsjub igast pinnast, tungib nagu päiksekiir igast praost läbi. Kartust ja hirmu on ta temale õpetanud ühe teise pärast ja on teda tunda lastanud teise walu sügawamini kui ise oma walu. Süü ja kahetsuse läbi on ta temale õpetanud nalga, mis inimesi kibutab tegudele. Õnnistatud olgu tema ümmardaja, kes ta päästis ta tardumusest!“

Emil jooksis nii ruttu kui jalad kandisid sinna maja poole, kus Freimannid elasid.

Proua Wegneri aina taga nägi ta tuld.

Ta koputas.

Tema armastuse ustatw kaasteadja pidi temale teed näitama Jrmingardi wanemate juurde.

„Seal ta on,“ ütles Karolina säramalööwail silmil, kui koputamist kuulis. „Ma lasen ta tупpa, armuline proua. Nüüd kuuleme kohe kõik.“

Emil astus tупpa.

Proua arwenõunitu nägemine siin üllatas teda. Aga ta ei tunnud enam wiivitamist. Ta olesk läinud tulestki läbi, et aga Jrmingardile anda lohutust.

Ta kumardas ja algas ilma sissejuhatuseta: „Olen siin, et Teilt Teie preili tütre kätt paluda. Wabandage ebaharilikku tundi. Selle järele, mis sündinud, arwasin ma mitte wiivitada tohtiwat.“

Proua Kornelia oli teda rääkida lastunud. Üllatuses olid tal metsikud etteheited suus tardunud, etteheited, millega ta oli tahtnud oma lapse hukutajat üle külwata.

Kuidas Emil seal tema ees seisis oma suurtsugu saleduses, liikumatu kujunäoga ja suure härra kehahoiuga, sai Kornelia aru oma lapsest, jai aru, et sel mehel küll wõis wõim olla kumawerega neitut, kel elutogemuses puudusid, nii kaugele wiia, et ta unustas tarkuse ja lombed. Aga siis uimastas hirm kõik ta teised tunded.

„Kus on minu laps?“ küsis ta Emilile wastu. „Kui Teie see olete, kes ta mult rõõwis — halastage! — kus ta on? Kus hoiate teda peidus?“

Kahwatu puna, mis kiire jooksk Emilile näole maalunud, taganes wahakarwa kahwatuse eest.

„Kas siis — Jrmingard — ei ole — Teie juures?“ kogeles ta.

„Ei, eil Ta jookkis wälja! On kadunud! — On surunud! — Minu laps! Minu laps!“

Emil tormas üffe juurde.

„Ma otsin teda!“

Karoline puudutas waljusti nuuskawat ama õlast.

„Asi on tõsine. Tulge, proua arwenõunit, otsime ka. Härra Feller läks pahemale poole. Otsime meie paremalt poolt. Tulge!“

Kornelial polnud enam aega üles kübara ja mantli järele minna. Ta wõttis enesele Karoline antud rätiku ümber, pani enesele Karoline kübara pähe, ja siis ruttasid nad tänawale, otstides läbi poolpimedate tänawate, kus later-nad juba ammugi kusiutatud ja pimedates nurtades kummaliised warjud seisisid, ruttasid edasi põksuwal põuel, nõtkuwa'il põlwil, hirmuhigi otstajisel — otstides ja wärisedes, kuidas ja kas nad ta leiawad.

Instinktiivselt olid mõlemad naised nagu Emilgi suuna wõtnud jõe poole, ainult üks üles ja teine alla poole.

Mis pidid nad leidma?

— — —

Niipea kui Jrmingard oma pidukleidi — Emilile kingituse! — lihtsama kleidi wastu wahetanud, oli ta pimedast peast minema jooksnud. Tal polnud mingit eesmärki, mingit kawatjust, mingit mõtet. Kõik ta olemus oli waid walu, metsik, wihane, häwitan walu. Ta noor kuum süda oli Emilile annud kõik, mis ta anda wõis armastuse, usalduse, usust — ja tema! Kuna ta temale armsaid sõnu ütles, oli ta teda wihanud! Kuna ta teda suudles, oli ta jääkülmalts kaalunud, kuidas teda hukutada: — Midagi numud ei olnud ta temale olnud kui abinõu, ühele teisele walu teha. Ja ei mingisugune halastusetunne polnud teda takistanud! —

Ta jookkis, jookkis, nagu haawatud metsloom, kel surmaw tiina kehas, jookseb ja jookseb, sihitult, eesmärgita, nagu suudaks ta oma piina eest põgeneda, kuni ta kusagile maha kukub surema.

Kusagile maha langeda, kusagil surral

Aga weel oli temas liig palju walufasti wahutatawat elu, weel ei jaksanud ta einast paigal hoida, waid pidi jooksuma, jooksuma, sihita, lõpmata.

Seal kahmas üks käsi ta käewarrest kinni.

„Preili! — Armas preili! — !“

Jrmingard ei kuulnud. Ta katsus edasi saada. Aga käsi hoidis teda wõimsalt.

„Armas preili, kas Te mind ei tunne? — Mina olen ju see, Teie sõber, Gronau. Weel mõni tund tagasi istusime ühe laua ääres. — Lubage, et ma Teid kodu Teie wanemate juurde saadan.“

Jrmingard oli seisma jäänud. Segaselt waatas ta Gronaule näkku.

„Mul pole kodu. Mul pole enam wanemaid,“ ütles ta ühetooniselt.

Sügaw kaastundmus waldas Gronau.

„Siis ütlege, kuhu ma Teid pean saatma. Siia tänawale ei wõi Te ju üffipäini jääda.“

Jrmingard ei wastanud, aga ta wähenidas oma jooksuhoogu, sammus tummalt Gronau kõrwal edasi. See oli inimene ta hirmsas mahajäetuses, inimene, kes tema wastu alati lahke olnud ja temale iial polnud walu teinud.

Gronau aga hakkas rääkima. Tema oli ajaloo tunnistaja olnud „Sinises Mutis,“ ja katsus neitut nüüd lohutada. Neitule oli sündinud kuulmatu, teenimatu teotus. Glu oli selline waki. Aga waheldub. Bahadele tundibele

järgnevad head. Võib olla, jah, kes teab, võib olla oli see isegi õnn, et talle ühe mehe eba-
väärtus selgeks saanud, kellele ta oma usal-
duse kinkinud. Pareim, kallim sõber astus tema
asemele. Tema väärts kõige parema mehe kõige
paremaid tundeid. —

Siis hakkas ta endast rääkima; rääkis aus-
tusest, mis ta tema vastu alati tunnud.

Soojemaks ja soojemaks muutusid ta sõnad.

Irmingard sammus vaikides tema kõrval,
pill kangel. Kas mõistis ta, mis Gronau rää-
kis? Kas ta teda kuulis?

Siis katkus Gronau ta kätt oma käewarrelle
panna.

Vihaselt wiskas neiu selle tagasi.

„— U h e l e mehele olen ma olnud narriks
ja mängukanniks — teisele ma seda enam ei
taha ollal — Laske mu lahti!“

Aga Gronau hoidis teda kinni.

„Et, selles helemuses ma Teid üksi ei jäta.
Olge ometi mõistlik, armas preili. Ma ei nõua
Teilt ju muud kui luba Teid korraldiku wõraste-
majja wiia, kus õõ otja wõite puhata. Homme
päewal wõite siis rahulikult järele mõelda,
mis tahate teha.“

Irmingard ei kuulnud, waid katkus ennast
wabaštada.

„Laske mu lahti!“

Nad maadlesid üksteisega ja ei kuulnud
õhinas, kuidas neile tagant kiired sammud lähe-
nesid. Siis tajas nende maadlemisse lõõtsutam,
aga siiski käskiw hääle:

„Palun wabandust, härra w. Gronau. See
on m i n u pruut. Tema eest hoolitsen m i n a!“

Emil oli neile järele jõudnud.

Ühe üsifikult põlewa laterna walgus langes
neile, ja selles walguses wahtisid mehed üks-
teisele silma.

„— Teie pruut — aa,“ ütles Gronau siis
wentades. „Näib olewat aeg, et seda meelde
tuletate.“

Kergesti kumrardades astus ta tagasi.

Irmingard katkus seda filmapillu.

Hirnumult kisendades, kui ta Emili nägi,
lendas ta kui nool läbi pimedada tänawa edasi
jõe poole, mis tänawa otša kohal kohises.

Aga müüd jookkis Emil, jookkis, nagu ta
elus weel iial polnud jooksnud — mitte nagu
tookord metsas mängides — ja juba mõne sam-
muga jõudis ta neiuale järele ja kahmas taft
kinni.

„Irmingard! Irmingard! — Kas sa mind
siis ei tunne?“ —

Neiu wõitles ta kätega.

„Jäta minu! — Kas sulle su kättemaksust
eel küllalt ei ole? — Mis tahad sa mulle
eel teha?“

„Irmingard! Lemmik! Ega sa ometi ei usu,
et mina selle loo prototseerisin ja et ma sellest
teadsingi?“

„Mis sellest? — Selgus pidi tulema. Mis
sellest, kas sina selle esile tõid wõi keegi teine?“

„Mu armsam! Mu waene armsam, kuule
mind!“

Emili hääle kõla ja ta käte puudutus teri-
tasid neius alles weel mõllawat walu ta ära-
andmise pärast. Bisarad, mis seni nutmatult
ta silmis põlesid, hakkisid ojadena woolama ja
framplik nutt peaaegu lämmatas ta.

Emil oli käewarre tema ümber pannud.
Nagu tookord, kui ta tema ojast läbi kandis,
määsis ta tema oma mantlisse. Tuba, mis ta
oma õmetundide tarwis üürinud, seisis ligidal.
Sinna saatis ta Irmingardi, kes ennast taht-
matult, nagu murtud, sinna saata laskis.

Emil ei rääkinud enam midagi. Minult kõige
esiteks tänawalt ära! Rahustades silitas ta
neiu juukseid ja käsi. Irmingard laskis seda
tuimalt sündida. Wõimalik, et ta seda ei
tunnudki.

Kui Emil ülewal tule oli põlema pannud
ja kõik tuntud asjad neile nagu tuimesefilma-
dega otša waatasid, pildid seintel, laud, mille
ees neiu ennast ehtinud, kõik ta palawa armas-
tuse ja õnne tummad tunnustajad, siis surus
neiu waikse waluhüüdega oma käed südamele
ja wajus waikelt lähemale toolile.

Emil ehmatas ta suurte kahwatust nähes.

Ruttu amas ta kapi, täitis klaasi kange
weiniga ja hoidis selle neiu suu ees.

„Loibu, armsam. Joo!“

„— Et inimene ei wõi surra,“ pomises
neiu. „Et ta kõik selle wälja kannatab ja
ja mitte koha ei sure!“

„Joo!“ palus Emil. „Joo ometil!“

Irmingard ajas enda jalule ja waatas
Emilile tumedal pilgul otša. Siis wõttis ta
pikkamisi klaasi.

„Jah!“ ütles ta. „Nüüd mõistan ma, mis
sa minu siia tõid. Sa kardad, ma wõiksin sinu
pruudile pahu asju rääkida. Pean jääma
tummaks. —

— Jah, külm wooge all jões kartsin ma.
Aga kui sinu käsi mulle surma pakub, siis tere-
tan ma seda. See on halastus.“

Kindla käega tõstis ta klaasi suu äärde.

Aga enne kui ta huuled seda puudutasid,
wõttis Emil selle kiiresti ta käest ja jõi tühjaks.

„Sumala pärast,“ ütles ta kohkunult. „Seda
mõtle ja minu?! Wõid arwata mind mõrtsu-
kaks? S i n u mõrtsufaks?!“

„Sa oled minult enam wõtnud kui elu,“
waštast Irmingard. „Oma wäärtusetä, tähtsu-
setä, tühise elu oleksin ma sinu eest iga tund

rõõmuga ära annud. Sina aga oled usalduse, usu, armastuse, rõõmu, lootuse, kõik, kõik minus ära tapnud, kõik, mis inimesele elu võimalikuks teeb."

"Jah, Jrmingard, olen hirmus inimene, aga nii paha, kui seda sina usud, ometi mitte— nii paha mittel

Jrmingard noogutas.

"Ei. Wähemalt ei walestanud ja mulle. Nüüd tean ma, miks ja mulle iial ei tahtnud ütelda: ma armstan sind!"

"Aga see ei ole ju tõsil! Ei ole tõsil! Ma armastan sind!"

Jrmingard noogutas kibedasti.

"Ja ei teeks mind mitte ausaks — ja kui ma sind ka põlwili maas palusin. Kas su isa ei ütelnud nõnda? — Aga mina ei palu sind. Ei kaeba sinu peale ka su pruudi ees. Ole rahuline. Ma ei taha kiviõks olla su õnneteel."

"Jrmingard! Jrmingard, kuula mind ometi! Ainult üks silmapilku kuula mind kannatlikult! — Waata, kui ma sinuga tuttawaks sain, olin ma kibedusega täidetud inimene. Sinu ja minu isa süü olid mu nooreea rikkunud. Ma ei lootnud midagi, ei püüdnud midagi, kujutlesin, et mul võimatu on kedagi armastada. Ja siis tuli minu isa, kelle wiha wana õnnetus ja uued haawamised sinu isa wastu hulluseni tõstnud, ja laotas oma kiratliku kättemaksukawatsuse minu ees laiali. Ma tõrkusin. Aga saatus paiskas sinu minu teele. Jah, jah, tõsi on, kui ma sind esimest korda nägin, siis armasin, et woin selle häbituteo teha. Aga warsti afus mu rinda mõikus. Tihti ja tihti katsusin ma sinu eest põgeneda, sinust eemale hoida. Ei suutnud. Sinu headus, su ausus, su magus, lapselik olemus kiskusid mind ikka jälle sinu juurde. Ma armastasin sind, armastasin sind üle mõistuse ja südametunnistuse. Ma ei teadnud seda, ei tahtnud seda tunnistada enesele ega sulle — aga ma armastasin sind! See on minu ainus wabandus jälkuse eest, mis ma sinu kallal toimetasin, hiilgawamate eluwaadete eest, mis ma sul häwitasin. Wiha pärast ei oleks ma iial suutnud sinu huuli suudelda. Seda vähemalt usu, Jrmingard! — Kas ja mind siis ei kuulegi?"

Neiu istus kõksi wajunult. Ta silmad waatasid tühja ilmega Emilist üle.

"Ma ei tea, mis jaoks ja seda kõik mulle ütled," wastas ta wäsinult. "Ei tea, miks ja minu pärast enesele weel waewa teed. Mis ja räägid armastusest minu wastu? Kas tahad kaht naist õnnetuks teha? — Sinu armastus kuulub su pruudile, preili Lachingerile."

"Ah, see on minu isa idee fig — wõib olla ka wana Lachingeri oma — sestsaadik kui

päranduse sain. Mina ise pole preili Lachingeri iial kosinud, seda wannun ma sulle. Ma ei ole ka ühtegi naist enne sind armastanud — ei ole iial uskunud, et kedagi mõiksin armastada. Ja kui ja mind weel püütki armastad — "

Neiu raputas kirmalt pead.

"Minus on kõik surmud!"

"See hakkab jälle elama. Waata, oma isamajast oled sa lahkunud. Nüüd kuulub ja mulle. Ma wiin su ühe wana isaliku sõbra juurde, ja kolme nädala pärast oled ja mu armas naine! —

Ta tahtis neiu kaisutada, aga see taganes eest.

"Ütled ja seda halastuse pärast? — Aga mistarwis mind nüüd weel petta? — Saan ju aru. Mis on mul wäsel, murtud olemusel sulle anda? Kui sind ootab selline warandus nagu "Seitsiküht" — "

"Ma ei anna sind ka kümne "Seitsikühte" eest käest! Alles sinu läbi õppisin ma tundma, mis tähendab elu ja armastama! — Alles sinu läbi olen ma saanud õigeks inimeseks. Ole hea, lemmik. Tõsta oma mureraske pea üles ja tule. Sita ei wõi sa jääda."

"Ei, sita mitte!" Tõrjudes tõstis ta käed. "Sita mitte! — Mälestus lammataks mu siin!"

"Wiin su kohta, kus sind mälestused ei piina. Tule!"

Wiskamisi astus neiu tema kõrwale.

"Ma ei tea, kuhu ja mind tahad wiia, ei tea, mis kawatsused sul minuga on ja mis ma sinu sõnadest pean arwama. Aga mul pole enam jõudu ega tahet. Ja ma olen nii wäga täidetud walust, et ma nut walu enam ei tunnegi."

Emil saatis õrnasti ja tasakesi kitsasse tänuwasse, wanasse majasse, kus ta isa seltsis elas. Waleška Orloffi tuba oli alles tühi. Emil aratas perenaise, rääkis sellega ruttu läbi ja wiis siis Jrmingardi sinna tuppale kus wana näitlejanna pärast tulekahju oli elanud.

"Pisut lage ja külm weel, ütles ta elektrituld põlema pannes. "Aga homme tahan ma juba hoolt kanda, et su pesakene mugawamaks saab. Kohe siin kõrwal elab mees, kes mulle on isaks olnud, enam kui mu oma isa. Tema saab uue tütre üle rõõmu tundma. Praegu magab ta. Ma ei taha teda täna enam ekfitada. Tule, katse, kas sina kõige selle koleduse järele saab magada."

Ta kandis ta enam kui saatis lihtsasse moodisse, wõttis tal kingad õrnasti jalast ja sängitas ta mugawalt moodisse.

"Maga, armsam. Mina walwan sinu juures."

Ta pani tulele marju ette. Siis istus ta neiu woodi ette toolike.

(Järgneb).

Sindpüri.

Ameerika kirjaniku Zane Grey romaan.

1

1.

Ta oli Duane de wana mõitleja- ja pioneeri-
soo wiimane wõsu. Tema, Buck Duane, pei-
tus wanemait päritud, wastupanematu tung
wõidelda ja tappa. Mingisugune mälestus ega
hoiatus ei suutnud seda tumedat tungi taltsu-
tada ega sumbutada!

Braegu seisid elatunud onu tema ees ja
rääkis mureliku näoga ja rõhutatud häälega:

„Kuule, Cal Batin on linnas. Tema on wi-
letsaft omatehtud wiinast joobnud ja hull ning
otsib sind.“

„See on juba teine kord,“ urises Duane
endaniisi.

„Poiss, sellest saab kottupõrge. Lahku lin-
nast, kuni Cal jälle kaineks saab. Olles mitte
joobnud, jätab ta sinu rahule.“

„Aga mis ta siis õieti minust tahab?“ küsis
Duane. „Mind weel kord haawata? Teist kord ei
ei kannataks ma seda enam.“

„Tema on palawik, mis nüüd Teksases hii-
lib, mu poiss. Peab paugutama. Kui ta sind
näüd kohtab, katsub ta sind maha lasta.“

Buck Duane weri hakkas surisema; tule-
jõgi raputas ta sisemust ja taganes siis kum-
malise külmuise eest.

„Mind maha lasta? Mis põhjusel?“ küsis ta.

„Zumal teab, et tal põhjust ei ole. Aga
mis tähendab see meie päewil suurema osa
põnmutamise juures? Kas ei tapnud wiis cow-
boyd*) üksteist Gweralli kõrtsis kaardimängu juu-
res? Ja Calil pole põhjust sind armastada.
Tema neiu on julle silmi teinud.“

„Mina loobusin sellest neiuist, niipea kui
märkasin, et ta tema neiu oli.“

„Oletan, et see asi weel täielikult pole tü-
histatud. Aga siin pole tegemist põhjustega.
Cal wiidib linnas ja sellest on küllalt pahand-
usteks. Tema peab kellegi maha kõmmutama.
Sest tema on üks rewolwrikangelaste ninamees-
test. Temale teeb see nalja, et teda armatakse
õige tigebaks mehiteks. On olemas kogu salt
niisukesti metsikuid cowboyd, kes tahawad olla
kuuljad rewolwrikangelased. Nemand ei tunne
muud juttu, kui kes neist kõige kiiremini oskab
rewolwri tõmmata ja lasta. Nad ahwiwad
Blandile ja King Fisherile ja Gardinile järele,
kes on põlatute suured pealikud. Ahwardawad
nende juurde minna Rio Grande äärde. Nõõka-

wad sheriffe ja fiitlewad, et ratsapolitseiniku-
dega hakkama saawad. Wististi ei nori Cal si-
nuga riidu ega lase sind, kui sa tema teelt kõr-
wale hoiad.“

„Arwad, et peaksin tema eest põgenema?“
küsis Duane pilkawalt.

„Seda ei taha ma ütelda. Hoia tema eest
waid kõrwale, Buck! Mina ei karda mitte, et
Cal sinu tapab, kui üksteist linnas kohtate.
Siinul on isa filmad ja tema karmas käsi.
Mida ma kõige rohkem kardan, on, et sina
tema tapad.“

Duane waikis, lastis omu tõsised sõnad
enesesse wajuda ja katsus nende mõtet omale
selgeteks teha.

„Kui Teksas tial seft nõdrameelsest sõjast
toibub ja enese neist põlatutest wabastab, siis
on siin maal noorele mehele head wäljawaated,
algas onu.“ „Oled nüüd kakskümmendkolm aast-
tat wana ja tore poiss, kui oma temperamenti
taltsutad. Sul on elus wäljawaateid! Lähed
ja aga rewolwrikangelaste liiki ja tapad mõne
inimese, siis oled otsas. Tapad weel teisiigi.
Jffa sama needus. Maapolitseinikud kuuluta-
wad sinu lindpüriks. Seft maapolitseinikud tä-
hendawad praegu Teksases seadust ja korda.
Tõõtawad ilmaist ilma. Ja kes wangistamisele
wastu hakkab, selle lastawad maha. Püüawad
nad mõne sibufese kinni, siis lähed ta wang-
lasse wõi wõllasse.“

„Mind näd juba ei pea pooma,“ urises
Duane.“

„Minagi arwan, et sa seda ei taha,“ lausus
wana. „Oled ju oma isale nii wäga sarnane.
Tema oli alati kuul ruttu käepärast—liig rut-
tu! Praegusel ajal, mil kõik maapolitseinikud
inimesi sunniwad seadust täitma, oleks sinu
wana ka weel pidanud Rio äärde põgenema. Ja
sina, mu poiss, ma kardan, oled käbi wanalt
kännult. Kas jaksad ennast hoida — ennast
taltsutada — tüli eest kõrwale hoida? Lõpuks
tuleb julle sellest ometi waid kõige pahemat.
Siin isa langes mastastikusel lastmisel maan-
teel. Ja räägitakse, ta olla weel kaks korda
lastnud, pärast seda kui kuul ta südamest oli
läbi tunginud. Mõtke ometi, milline hirmus
mees ta pidi olema, et seda wõis! Kui sinulgi
sarnane weri soontes woolab, siis ära lase en-
nast iial saata kiusatusse!“

„Mis sa ütled, onu, on kõik hea ja ilus,“
wastas Duane, „aga ainus pääsetee on põge-

*) Rehmariajaft.

nemine, ja seda ma ei taha. Cal Bain ja ta sabarakud on mind juba araks nimetanud. Tema ütleb, mina ei julgewat wälja tulla ja temale näkku waadata. Ükski mees meie maal ei tohi seda enesest ütelda lasta. Peale selle: kui ma Calile näkku ei waata, lafeb ta mulle ühel päewal kuuli selga."

"Noh, hea küll, mis sa siis teed?" küsis onu.

"Ei tea—praegu meel mitte!"

"Ei, aga küll ja seda õige warsti tead. Noor nõidus möllab sinus. Oled täna hoopis teistfugune. Mäletan, kuidas sa warem olla armas-tasid: tujukas, wihastaw, metsikuid kõnesid pidaw! Siis ma sinu eest ei kartnud. Aga nüüd oled sa külm ja rahulik, täis sügawaid mõt-teid, ja sinu silmis walgub midagi, mis mulle ei meeldi. See tuletab mulle meele sinu isa."

"Mis ma selle eest annaksin, kui teaksin, mis isa täna ütleks, kui ta elaks ja siin oleks," ütles Duane.

"Mis sa luuletad? Mis wõid sa mehelt oodata, kes kakskümmend aastat oma paremas käes iial kinnast ei kannud?"

"See küll. Waewalt ütleks ta palju. Isa ei lobisenud iial. Aga ta oleks tegutsenud. Ja ma arwan, et lähen linna ja saan Cal Bainiga kokku."

Järgnes piff waitus.

Duane istus, filmad maas, ja onu mõtted näisid kaduwat tumedasfe tulewikku. Nüüd pööras ta Duane poole paratumatuse ilmega — ja ometi peitus selles midagi, mis näitas, et neis mõlemas sama weri woolas.

"Sul on tuline hobune — kõige kiirem, feda ma meie maal tunnen. Oled sa Bainiga koos olnud, siis ruttu wiibimata koju. Seni pakin ma sinu sadulkoti ja saduldan ning rattendan su hobuse."

Nende sõnadega pööras ta kanna pealt, läks majja ja jättis Duane oma kummalise kõne üle pead murdma. Buck ei teadnud isegi, kas ta onu arwamist Bainiga kokkusaamise tagajärjel pooldas. Tema mõtted polnud selged. Aga lõpuliku otsuse filmapilgust saadik, mil ta enesega selgusele jõudis, et waja Baine kohata, waldas teda selline fireorm, et talle paistis, nagu oleks tal palawif.

Kuid see kõik oli seesmine, ja jäi rinda luku taha, sest tema käsi oli kõwa kui kiwi ja ainuski mustel ta kehas ei wabisenud. Tema ei kartnud ei Baine ega kedagi teist inimest, aga ta tundis suurt ja arusaamatut hirmu iseene eest, haruldase wõimu eest oma rinnas, ja see tegi ta mõtlifuks ja ta raputas pead. Tal oli, nagu ei oleks t e m a l selles asjas otustaw sõna. Tal oli, nagu leiduks temas mingisugue wastu-panu minefusk ja nagu oleks mõni hääl, mõni

waim kaugusest, midagi, mille eest ta wastutust ei tunnud, teda sundinud. See tund Duane elus tähendas aastaid kõsist elu, ja selles sai temast külmawereline mees.

Ta läks majja ja pani wöö ning rewolvri ümber. Relw oli kummuliga Colt, millel elsen-beinist käepide. Wie aasta eest saadud; enne teda oli feda isa kannud. Elsenbeinist käepide-messe oli hull fäkke lõigatud. See oli sama relw, millest ta isa weel faks pauwu lastnud, kui ta südamest juba kuul oli läbi jooksnud, ja tema käsi oli surmas nii kõwasti selle ümber krampunud, et ta wägivallega tuli lahtistada. Sellest jaadik kui relw Duane-oma oli, ei olnud sellest iial enam inimese peale lastud. Met-tallist raua külm fära wäljendas hoolikat pu-hastust. Duane wõttis ja lastis arusaamatu kiirusega ja tabas mängukaardi äärt kahe-kümne jala kaugusest.

Kohtamist emaga ta ei soowinud. See ei olnud sel hetkel kodus — õnneks, mõtles ta.

Ta lahkus majast ja sammus tänawa äärt mööda alla. Õhk oli täis linnulaulu ja lille-lõhna. Tänaval seisis üks naabrina ja weskles farmeriga, kes wantris istus. Nad hüüdsid teda, aga tema ei wastanud. Siis läks ta tä-nawat mööda alla linna poole.

Wellston oli waid wäike linnake, aga siin, kus elanikke ümbruses wähe, oli tal kui mõne sajapenikoorma pituse waldkonna majanduslikul kerkmel oma tähtsus. Peatänaw koosnes umbes wiieftkümmest majast, mis osalt telliskiwist, osalt pooleldi palkidest, osalt sawist olid. Kolmandik neist ja kõige rahaandlikumad olid kõrtsid.

Duane pööras maanteelt sellele linna tä-nawale. See polnud muud kui lai sõidutee, kahelt poolt piiratud lihtfatest laudaedadest. Näha oli mõnesuguseid saduldatud hobuseid ja sõidukeid. Duane silmitses ruttu nimelt inimesi, kes pikkamisi edasi ja tagasi jalutasid. Üi-nustki cowboyd polnud näha.

Ta aeglustas oma käiku ja jõudis warsti Sol White maja juurde, milles asus esimene kõrts. Ta läks pikkamisi edasi. Paar inimest ütlesid temale midagi ja waatasid talle järele, kui ta neist mööduis.

White kõrtsi ufse ees peatas ta hetke aega, lastis filmad ruumist terawasti üle käia ja astus sinna siis sisse.

Kõrtsituba oli ruumikas ja jaha, inimest, fära ja suitsu täis. Tema tulekul waitis fära ja aimult mehhitto hõbedollari kolinat oli mängu-laual kuulda.

Sol White, kes leti taga seisis, ajas enese sirgeks, niipea kui Duanet nägi; siis kummar-das ta sõna lausumata klaasi kohale, mida ta parajasti loputas. Kõif — wäljaarwatud meh-

hito mängijad — pöörfid silmad Duanele ja need pilgud olid läbitungivad, uurivad, küsivad. Mehed teadsid, et Bain tüli noris, olid wististi tema kiitlemisõnu kuulnud. Aga mis kawatfus oli Duanel?

Baar sealolewat cowboyd ja loomakaswatajat waatasid üksteisele otsa. Duanet kaaluti efsimata Teksase-instinktiga meeste poolt, kel igauhel revolwer oli. Pois oli oma isa poeg. Nad noogutasid temale pead ja pöörfid siis jälle oma kaartide ja klaaside poole.

Sol White seisis nüüd oma suurte punaste rufikatega leti ees; ta oli suur, tugew Teksase mees suurte wurrudega, mille otsad peeneks keerutatud.

„Tere, Buck!“ noogutas ta Duanele.

Ta kõneles rahulikult ja pööras oma sünge pilgu hetkeks kõrwale.

„Tere, Sol!“ wastas Duane pikkamisi.

„Kuule, Sol. Linnas wiibimat mingisugune mehike, kes minust halba pajatawat.“

„Dn ju tõsi, Buck,“ wastas White. „Tuli na tunni aja eest siia. Näis olewat pisut erutatud, mörigas, temal olewat werejänu. Ütles mulle nelja silma all, keegi neiu annud sulle wälgest siidist rinnapaela ja temal olla põrguline lust seda werisena koju wiia.“

„Keegi weel temal kaafas?“ küsis Duane.

„Burt ja Sam Outcalt ja üks wäike cowboy, keda ma warem pole näinud. Need katsumad teda linnast wälja lootfida. Aga temal on joomapäew, Buck, ja ta on kufagile istuma jäänud.“

„Miks ei pista sberiff Daks teda pokri, kui ta nii paha on?“

„Sberiff Daks saadab ratsapolitseinikke mingisugusel luuresõidul. Nad karistawad Fletfheri poolbajaid. Ka Ring Ffisheri jalka. Ja nii pole kedagi, kes linna kaitseks!“

Duane astus õue ja waatas tänawat mööda alla. Ta läks majade äärt mööda edasi ja talle tuli wastu palju inimesi: farmereid, karjakaswatajaid, kirjutajaid, kaupmehi, mehhiilasi, cowboyd ja naisi. Kummaline, kui ta ümber pööras, et jälle tagasi minna, oli tänaw peaaegu tühi

Ta polnud weel sadat sammu edasi jõudnud, kui tänawal enam kedagi näha polnud. Mõned pead kerkisid esile majaanustest ja majanurkade tagast.

Wellstoni peatänaw nägi sellist lugu iga paari päewa tagast. Kui Teksase meestes wõitlusinstinkt elaw oli, siis oli neil sama peene nina läheneva põmmutamise tunnuseid ruttu nuusutada. Mingisugusel kuulujutul polnud nii kiireid tiibu. Wähema kui kümne minuti jooksul teadis igauks, kes tänawal wõi kaupluses

läinud: Buck Duane oli tulnud oma waenlast Cal Baine wälja kutsuma.

Duane läks edasi. Kui ta ühele kõrtfale umbes wiiekümne sammuga kaugele lähenes, pööras ta kesi tänawale, seisatas seal filmapilgu ja läks siis otseteed kõnniteele tagasi. Nii sammus ta kogu majarea läbi.

Sol White seisis oma kõrtfi lähel.

„Buck, tahan anda sulle näpunätte,“ ütles ta ruttu ja sumbutatud häälega. „Cal Baine istub Gweralli juures. Kui ta sinu peale nii kurja jahti peab, kui kiitleb, wõib ta sind siin näha.“

Duane läks üle tänawa ja sammus seda mööda jälle edasi. White teatest hoolimata seisatas ta ettewaatlikult ja pikkamisi iga ukse ees. Midagi ei sündinud ja ta sammus peaaegu tänawa lõpule, ilma et kedagi inimest oleks näinud. Gweralli kõrts seisis tänawa murgal.

Duane oli külm ja rahulik. Aga ta tundis eneses kummalist wiha ja soowis otskohe wõitlust alata. Tema näis seda kohtamist enam ihaldawat kui midagi muud enne.

Aga kui elamad ta tunded ka olid, ta tundis neid nagu unes. Juba enne Gweralli kõrtfi juurde jõudmist kuulis ta waljuid hääli, millest üks selgesti läbi kajas. Siis läkati üks tugewa käe tõukel wäljapoole lahti. Keegi peente koimadega cowboy, kel millalaadi habe suus, lendas wälja kõnniteele. Duanet nähes oleks ta heameelega õhku lennanud ja ta suust tuli metsik sõjakriisa. Duane jäi kõnnitee äärde seisama, arwates wiiskümmend sammuga Gweralli kõrtfist eemal.

Kui Bain joobnud oli, siis polnud seda ta liigutustest näha. Ta marssis edasi nagu triumfaator ja lõikas Duane tee ära. Punane, higine, kübarata, nagu wiltu, tige wiha näol — palkus ta õudset ja metsikut pilti. Ta oli juba ühe inimese tapnud ja seda oli ta olemusest näha.

Räed oli ta wälja sirutanud, parema sügawamale kui pahema. Ja igal sammul kirus ta metsikult. Weel lahutasid katkümmeendwiis sammu mehi.

„Kas sa juba ei alga, sina—?“ küsendas ta wäljakutsuwalt.

„Dotan sind, Cal,“ wastas Duane.

Baine parem käsi sirgus — tõusis.

Duane kiskus revolwori küljest, wiskas ta käes ülles nagu pois palli — tegewus, mida isa talle õpetanud. Ta lastis kaks korda, kuid see kõlas kui üks pauk.

Baine suur revolwer läks lahti, kuna rauaots maas oli, ja Bain kuttus. Kuul pritsis tolmu ja liiwa Duane jalgadele. Pikkamisi langes Bain pikali.

Nagu wälk muutus kõik see Duanele tõsi-

buseks. Ta astus sammude edasi, selw lastewalmis Vaini kõige pisema liigutuse wastu. Aga Vaini lammas maas, ainult ta rind ja silmad liikusid weel.

Kui kummalinel Buna oli ta näost lahkunud, samuti wihailne. Kurat, kes Vainis elanud, oli põgenenud. Ta oli kaine ja meelemärgufel. Ratsus rääkida, kuid ainult lallutas. Silmad palusid inimlikku kaastunnet, muutusid, pöörlesid, tardusid.

Duane tõmbas sügawasti hinge ja pistis rewolwri tuppe. Ta tundis enese waba olemat igasugusest hirmust, külma, rahuliku.

"Nõdrameelne!" ütles ta äkki ägedasti. Keegi cowboy, kes arwatawasti praegu mängulaualt lahkunud, kummardas Vaini kohale, rebis ta särki lahti. Tal oli mängukaart käes; selle pani ta Vaini rinnale ja ärtu kattis parajasti mõlemad wäikesed augud Vaini rinnal.

Duane pööras ümber ja jooksis ruttu eemale, minnes weel kuuldes, kuidas keegi ütles:

"Arwan, Cal sai, mida wäärt oli! Duce Duane esimene lafeng! Kuidas isa, nii poeg!"

2

Üks mõte lordus ifka jälle ja ei annud rahu: ta oleks wõinud enese ise ilma jätta kujukusest, kui hirmus on inimesi tappa. Sel heffel ei tunnud ta sellest midagi. Ta oli ühiskonna wabastanud ühest joobnust, kiitlast ja tülinoriast cowboyist.

Aga jõudes oma kodutalu wärawa juurde ja nähes seal oma omu walmisrakendatud hobuse kõrwal, siis sai ta waim nagu hoobi. Selgesti seisis ta ees, millele ta praegu ärewalt mõtelnud — ta teo tagajärjed! Hobuse ja omu nägemine tuletasid talle meelde, et ta nüüdselt peale pidi olema põgeneja, kel kuskil õiget kodu polnud.

Meeletu wiha waldas ta.

"See neetud hull narr!" hüüdis ta ägedasti. "Kohutamine Vainiga polnud suurem asi, omu. Legi minu saapad tolmuseks, see on kõif. Ja sellepärast pean ma nüüd põgenema?"

"Poiss, sa oled ta siis — maha lastud?" küsis omu kähisewa häälega.

"Jah. Seisin ta kohal, nägin, kuidas ta suri. Tegin, mis tema mulle oleks teinud!"

"Teadsin seda. Nägin seda ju ammu tuleswat. Aga nüüd ei wõi me wiita, et walatud were pärast mutame. Sina pead linnast lahutama, pead lahutama siit ümbrusest!"

"Gmal!" hüüdis Duane.

"Teda pole kodus. Sina ei wõi oodata. Ütlen temale, mida ta alati kartis."

Duane istus äkki maha ja peitis näo kätte waha.

"Mu Jumal, omu, mis ma tegin!"

Ta õlad wabisesid.

"Kuule, mu poiss, ja mõtle sellele, mis sulle ütlen," rääkis wanamees tõsiselt. "Ara umusta seda italgi. Sind ei saa laita. Aga ma olen rõõmus nägema, et see sulle südamesse läheb, siis ei kiwistu sinu süda. Sind ei wõi laita. See on Teksas. Oled oma isa poeg. On metsik aeg! Seadus, mis ratsapolitseinikud nüüd toowad, ei saa elu käegapõratawalt muuta. Jsegi sinu emal, kes on hea ja waga naine, on osa sellest, et sa selliseks said, milline sa praegu oled. Tema kuulus pioneeride hulka — selle maa wõitlewate pioneeride hulka. Need metsiku aja aastad, enne kui sa siia ilma tulid, arendasid temas tungi wõidelda, oma elu, oma lapsi päästa, ja see tung tegutseb sinus weel praegu. See kestab weel palju aastaid, enne kui ta noorsoos jureb, kes Teksases sündinud."

"Olen mõrtsukas," ütles Duane wärisedes.

"Ei, mu poiss, seda sa ei ole. Ja seda siin iial ei saa. Aga sind tabab nüüd saatus — olla rahutu, põlatu, kuni aeg tuleb, mil rahulikult jälle wõid koju tagasi tulla."

"Põlatu?"

"Nii ma ütlesin. Oleks meil raha ja mõju, me wõikime protsessida. Aga meil pole kumbagi. Ja ma arwan, wangla ja wõllas pole Duceley Duanele kohased. Mine metsa, ja kuhu sa iial lähed ja mis sa iial teed — ole mees. Ela aujasti, kui see wõimalik on. Kui mitte, siis ole nii aus kui wõid. Pead sa teiste põlatutega elama, siis ära katju pahaks saada. On ka põlatuid, kes pahad ei ole. Nii mõnegi on sama saatus kui sinu saanud Rio äärde. Jõuab ja nende juurde, ära nori tüli. Ara joo. Ara mängi. Ma ei tarwita sulle ütelda, mis sul teha on, kui tuleb lahumine, kuidas seda juhtub. Kodu ei wõi sa tulla. Kui iial tuleb aeg, mil see asi umustuse langeb, siis saadan ma sulle põlatutemaale teate. Kord jõuab ta sinu kätte. See on kõif. Ole mees. Ela hästi!"

Duane silmad niiskused ja ta käsi oli nagu nõbritud, kui ta omu käest kinni wõttis ja temale tummalt ela hästi ütles.

Siis hüppas ta ainja nõsfuga mustale hobusele ja ratsutas linnast wälja. Ta sõitis nii kiiresti, kuidas see hobuse jõule wastates wõimalik oli, ja jättis wiisteistkümmend kuni kahesateistkümmend inglise penikoormat oma taha. Siis ruttas ta aeglasemalt, ja hobune ei kütkestanud enam kõift ta mõtteid. Ta sõitis mitmest loomaaiast mööda ja inimesed nägid teda. See polnud temale armas, ja ta juhtis hobuse ühele wanale teerajale, mis lagendikule wiis.

Maastik oli tasane ja kaetud wiletsa taimekaswuga, millest nimetada wõib mezquitpuid ja wiigifaktuseid. Neg ajalt sirasid kaugel madalad kingud. Ta oli juin tihti jahil käinud ja teadis, kus leidus häid rohumaid ja wett.

Jõudes kõrgemale kohale, ei peatanud ta mitte esimesel soodsal laagriplatsil, waid ratsutas edasi ja edasi. Ta jõudis ühe mäeaheliku harjale ja nägi laialdast maad oma all. See oli sama ühetujuline kui maa, millest ta läbi ratsutanud. Ta igatses näha laie ruume, tahtis heita pilku suuresse metsikusse, mis kusagil teisel pool edelit seisis.

Päike weeres, kui ta otsustas sobival kohal, millest ta parajasti üle ratsutas, ööfeks jääda. Ta juhtis hobuse wee äärde ja otsis tasasid orus soodsa koha omale. Ta läks mööda amaratest laagriplatsidest, mida ta mäletas. Uga müüd ei meeldinud neel talle, ja muudatuse tähendust, mis temaga olnud, ei tulnud talle meelde.

Witmaks leidis ta ühe kõrwalise koha patsude mezquitpõõsaste ja tanneede all, wanast teerajast tarwilikul kaugusel. Ta wõttis hobusel sadula ja patid seljast. Otsides oma asjade hulgast kammitfat hobusele, märkas ta, et omu unustanud oli seda pakki panemast, ja talle tuli äkki meelde, et ta seda harwa wajas ja ilalgi sellele hobusele. Ta loikas lasto küljest tüki ja kaotas seda. Hobune, kes waba liikumise juures üht seesugust takistust ei olnud tunnud, tuli karjamaale ajada.

Duane tegi wäikse tule üles, keetis omale õhtu-öögi ja söi. Siis istus ta maha ja toppis piibu täis. Hämarus oli maad annud pimedusele. Paar kahwatanud tähte hakkas sirama. Üle putukate alalise pirina kajas kanepilinnu õhtulaul. Siis wakis lindude laul ja wakis jai tundumaks. Kui õhtu alla lastus ja plats paisis weel kinnisemana ja üsikumana, tundis Duane nagu kergendust.

Talle tõusis äkki teadmus, et ta oli närwiline, ärgas, unetu. See tõsiasi kohutas teda ja ta hakkas tagasi mõtlema, et enesele selgust saada oma wiimaste tegude ja nende põhjuste suhtes. Waheldus, mis üks päew toonud, häämas tas teda. Tema, kes alati olnud waba, rahulik, õnnelik, eriti üksi ja wabas looduses, oli paari tunniga saanud mitterahwaks, tõsiseks, murelikuks. Waitus, kord nii magus, oli nüüd abinõu, et paremini kuulda tagaajate kobilistamist.

Üksindus, õõ, metsik loht, kord nii wõlumilus, tähendasid ainult weel kindlust käesolewal tunnil. Ta pidi walwama, kuulama, mõtlema. Ta tundis wäsimust, aga ei tunnud puhkamise lusti. Ta tahtis tõusta koidikul ja ratsutada edelisse.

Oli tal siht?

See oli sama ebamäärane kui ta teadmine suurtest mezquitmetsadest lagendikul ja kaljudest Rio Grand kaldal. Kusagil seal wäljas oli warjupaik, sest ta põgenes seaduse eest, oli põlatu! Põlatu, feltskonnast wäljatõugatu — see tähendas igawest sundust walwelolekuks. Ei kodu, ei puhkust, ei unu, ei siisu, ei elu, mis wäärt on elada. Temaft pidi saama üksik hunt, aga ta pidi karjalelu elama inimestega, keda ta wihkas. Tehes tööd ja ausasti leiba teenides, pidi ta oma mina warjama ja leidusehädaohu oma peale wõtma. Kui ta mõnel kõrwalisel loomafarmis ei töötanud, millest pidi ta elama? Mõte wargusele oli talle wastik. Tulewik paisis hallina ja süngena. Ja ta oli katküstummendkolm aastat wana.

Miks oli ta selle raske elu enese peale wõtnud? See libe küsimus näis temas wallandamat kummalise jääkülmuise, mis wargles ta soontesse. Mis oli temas korraft ära?

Ta kohendas mubisedes kustuwat tuld paari haluga. Tal oli külm, ta wajas walgust ja soojust. Pimeduse must rõngas rõhus teda, piiras ta ümber.

Ükki kähwas ta küünalsirgeks ja lödises külmast. Ta oli kuulnud samme. See oli tema taga — ei — kõrwal. Keegi oli seal.

Ta sundis kae alla rewolwri juurde, ja külma raua puudutamine käis taft jäiselt läbi Siis ootas ta.

Uga kõik oli wait — wait, nagu seda olla wõib ainult kuimaksjäänud ojasäng laias stepis, kuna tuul tasakesi mezquitpuude okstes kahiseb. Kas oli ta sanmu kuulnud?

Ta hakkas jälle hingama.

Uga mis oli siis laagritule leegiga? See oli annud kummaliselt roheline hiilge ja näitas wäljas warjudele osutawat.

Duane ei kuulnud mingisugust sanmu, ei näinud mingisugust liigutust — ja sellegiparast: keegi teine wiibis ka laagritule juures. Duane nägi teda. See lamas keset rohelist hiilgust maas, liikumata, surres. Cal Bain!

Ta nägu oli imesjelge, selgem kui pildil. See oli kuri nägu, mis alles igawiku läwel pehmed muutus. Päewitanud nahk, joomatõwe jämedad tunnused, metsikus ja wiha, mis Cal Bainile iseloomustamad, olid kadunud. See nägu näitas üht teist Baini; kõik, mis temas kadu, kustus, kahwatas, kadus. Huuled tahtsid rääkida, aga neil puudus jõud. Silmades seisid mõtlemise piin. Need näitasid wõimalusi, mis sel mehel oli olnud, kui ta weel elaks! Need näitasid, et ta oma eksitusest liig hilja aru jai. Siis jõllitasid nad, läksid walgeks, kindusid surmas.

Jstudes, külm higi ihul, vaatles Duane seda viirastust. Südametunnistus piinas teda, tapmise needus, mis temas peitus, tõusis ta teadvusse.

Ta aimas, et tal iial jõudu ei saa olema seda mälestust kõrvaldada. Tuletas enesele meele, kuidas ta isa igavesti waewasid ohwrid, kes ta wiha ja käre läbi laugenud, ja et tal iial forda ei olnud läinud, ei ärkvel olles ega magades, oma süüdi unustada.

Oli hilja, kui Duane mõtted teda wiimaks lassid magama jääda, ja siis ülitasid teda unenäod. Hommilul tõusis ta nii vara, et tal widewikujal raste oli hobust leida. Päew oli parajasti tõusnud, kui ta jälle wanale teerajale jõudis.

Ta ratsutas kogu hommiku ja peatas siis warjulisel kohal, et puhata ja hobust sõota. Pärast lõunat läks ta parajasti traawides mäest üles. Umbrus muutus metsikumaks. Paljad, kühised mäed katkestasid ühelaadilise kauguse. Kella kolme paiku jõudis ta ühe jõe jõe juurde, mis osutus ta jahiwaldkonna piiriks.

Tema otsusel, küll aega jõe äärt mööda üles poole ratsutada, oli taks põhjust: jõe äärel olid kahel pool kõrged ajulitwajoomed ja peale selle oli tal wastik läbi jõita waldkonnast, kus ta oli märgitud mees. Drupõhi, mille poole jõgi edeli suunas keerles, oli meelitawam kui tühjus, millest ta läbi ratsutanud.

Päewa wiimase osa ratsutas ta piffamisi jõeäärt mööda üles. Väikeste loodel tungis ta pajude ja paplite sakkadesse, et seal õõbida. Talle paistis, nagu peaks ta enese seal ühineuses tundma kergena ja rahulolewana.

Uga asi ei olnud nii.

Kõik tunded, kõik viirastused, mis ta möödunud ööl läbi elanud, tulid jälle, otse weel elawamana ja selgemana, ja need samas kauguses ja wärwis tulid weel juurde.

Nii saatis ta ratsutades ja puhates weel kolm päewa mööda, mille jooksul ta hulgaü teerajast ja isegi ühest laiemast teest üle läks, mida mööda hiljuti loomi – wististi warastatud – aetud.

Selle aja sees sai ta toidu moon otsa wälja arwatud sool, pipar, kohvi ja suhkru, millest tal suurem tagawara oli. Metsas leidis metsloomi, aga ta ei pääsnud küllalt lähedale, et neid rewolwriga oleks saanud lasta, ja nii pidi ta ühe kodujäneselega leppima. Ta nägi, et ta saatus sai olema wiletsuse kõwa leiwaga leppida.

Kuifagil jõe äärt mööda ülespoole minnes seisis üks küla ninega Huntsville. See oli ümmarguselt sada inglise penikoormat Wellstonest kaugel ja temal oli kogu lõunapoolses Teksases paha kuulujuga nimi. Duff polnud weel iial

seal käinud, sest Huntsville kuuljus oli nii paha, et ausad reisijad suure tiiru temast mööda tegid. Duanel oli suurem summa raha kaasas ja ta otsustas Huntsvillet külastada, kui ta tema kätte leidis, et seal oma toidumoonu tagawara unustada.

Järgmisel õhtul jõudis ta teele, millest arwas, et see külla wiib. Ta nägi liiwast palju wärskaid hobusejälgi, ja need tegid ta järeloomlikuks. Sellegipärast jälgis ta teed, kuid ettewaatlikult. Ta ei olnud wäga kaugelt jõudnud, kui kiiret kabalööki kuulis. Ratsanikud pidid olema tema taga. Widewikus ei saanud ta kaugelt taha näha, aga ta kuulis häält, ja see oli temale hoiatuskõks, et need ratsanikud, kes nad ka olid, temale lähemale tulid, kui see talle armas oli. Ta ei wõinud enam teed mööda edasi ratsutada. Sellegipärast pööras ta wäikest rada mööda mezkuitpuude wahel ja peatas seal, lootes, et teda pole nähtud ega kuulnud. Temale kui põgenejale pidi iga inimene paistma waenlasena ja tagaajajana.

Ratsanikud lähenesid ruttu. Nüüd olid nad Duane kohal, talle nii ligidal, et ta wõis kuulda nende sadulate krabinat ja kannuste kõminat.

"Ta on wististi all pool üle jõe läinud," ütles üks mees

"Mun, et sul õigus on, Bill. Ta on meie käest pääsnud," wastas teine.

Kas olid need ratsapolitseinikud wõi olid nad karjafaswatajad, kes mõnda põgenejat püüdsid! Wärim tussatas Duane läbi.

Wististi ei õhinnud nad teda, aga tunne, mis nende lähedus temas tekitas, oli täpselt selline, nagu oleks tema ise see õhitanud olnud.

Ta pidas hinge kinni, pigistas hambad kofu ja pani käre rahustades hobusele.

Kõik märkas ta, et ratsanikud peatusid ja oma wahel sõjistasid. Ta suutis ainult weel tunnedat, kitsaltkoondunud salka näha. Mis oli nende meeletst kahtlane olnud?

"Õksid, Bill," ütles keegi mees tasakesi, aga selgesti. "Mitte mõtetki hobusest! Oled weel bullem kui ratsapolitseinik. Pole sul muud peas, kui kuidas kelni tappa. Sõida me koju ja sõnnel!"

"Tahan ainult ühe pilgu Riiwale heita," wastas Bill.

Duane kuulis kannuste kõminat terasest jalgraudade wastu ja saabaste matsumist maa peal.

Siis järgnes lühike waitus, mille terawsti wäljendatud hüüe katkestas.

Duane ei oodanud kauem. Nad olid leidnud tema jäljed!

Ta pööras hobuse metsa. Teise hüppe puhul kajasid teelt hüüded ja kõmatasid paugud. Duane kuulis kuuli wilistamist just oma kõrwa

ääres ja iseäralistku laulvat tooni, kui kuul mingisugust ofsa tabas.

Pangud ja wilistawa tina lähedus äratasid Duane fire ja palawa kättemaafujami, mis kaswas otse waldamatuks fireks. Ta pidi pääsema, ja oneti paistis temale üks koik olewat, kas ta pääsis või ei. Wiha kihutas teda peatuma ja tagaajajate tulele wastama. Mõne saja sammuse sõidu järele tõusis ta sadulapea kohalt, kuhu ta lastunud, et oljad teda ei saaks piisutada, ja katsus hobust juhtida.

Näste oli pattude puudeall pimedas teed leida. Aga see läks tal hästi korda ja ta sünnitas nii wähe kabinat, et juutis tagaajajatest eemalbuda. Nende hobuste kabjalöögid kustusid tihnikus.

Duane peatas ja kuulas. Ta oli nad enesest kaugele maha jätnud. Urwatawsti ratsutasid nad nüüd kuni koidikuni oma laagrissse ja otisid siis tema jälgi.

Ta wedas hobust ratsutiteest, wahtis terawasti maha, et kasutada esimest rada, mis talle ette juhtus.

Kestis tükk aega, enne kui ta tee leidis. Ta jälgis seda kama ja aeg oli õige hiline, kui ta pika siia-sinna käimise järele läbi pajupõõsaste jõe ligidal oma hobuse kinni sidus ja ise puhkama heitis.

Aga ta ei maganud. Mõtetes mõitles ta kibedasti oma saatusega, mis teda tabanud. Jammaaegu püüdis ta millelegi muule mõelda. Jkka jälle seisis see tema ees: Cal Vaini ootamine! Waprasti mõitles ta selle salatigeda tundi. Jkka jälle ütles ta enesele, et see waid ettekujutus on, mis ajajookful saab kaduma. Aga sügawas südames ei usku ta seda mitte, mida lootis. Sellepärast ei annud ta järele. Ei tahtnud oma ohwri kodukäijat tõsisena wõtta.

Uhetaw agu leidis ta jälle sadulast, suund jõe poole. Pooletummine sõit wiis ta tihedate tammede ja pajupõõsaste juure. Ta tungis sealt läbi ja jõudis jõe ääre läbikäigukohale. Jõel oli kruisapõhi ja läbiminef kerge. Jõudes teisele kaldale, pidas ta hobuse kinni ja heitis enese taha sünge pilgu. Nüüd sai talle ta seisuford selgeks; ta oli wabalt põlatu saatuse walimud ja wiibis nüüd nende waldkonnas.

Ribe, kirglik waude sõna tuli ta huultelt, kui ta hobusele kannuseid andis ja teise kalda põõsaste wahel tungis.

Ta ratsutas wähemalt kaskkännend peni-koormat, ilma et hobusele oleks armu annud ja teest palju küsitud.

"Mjagu mind aga!" urises ta.

Kui päewa palawus rõhuwaks muutus ja nälg ning janu endid teatasid, hakkas Duane

enesele parajloomatundibeks laagriplatši otsima. Teerada suundus maanteele, mis mõbdaaetud loomakarjast jitedaks kallatud. Ta ei kahelnud, et oli jõudnud lähele meist teist, mida tarwitasid piirirööwliid. Ta ratsutas seda mõbda edasi ja oli waewalt ühe peni-koorma ratsutanud, pööras parajasti ümber teekäänaku, kui talle üffit ratsanik lastengulkaugusel wastu tuli. Mõlemad pöörasid krapu pealt hobused ja tahtsid tagasi ratsutada, et siis ise tagasi lasta. Sadat sammugi polnud enam nende wahel. Nad seisatasid hetke aega ja silmitsesid üksteist.

"Tere, wööras!" hüüdis mees ja lastis käe puusjalt langeda.

"Tere!" wastas Duane lähidalt.

"Nad ratsutasid üksteise poole, kumbki poole lahutawast wahest, ja peatusid jälle.

"Näen, et teie ei ole ratsapolitseinik. Et mina seda ei ole, tean kindlasti."

Ta naeris waljusti, nagu oleks ta nalja teinud.

"Kust teie teate, et ma pole ratsapolitseinik?" küsis Duane uudishimulikult. Kuidagi wiisi oli ta silmapilguga aru saanud, et wastane polnud ei politseinik ega ka karjakaswataja, kes oma warastatud loomi otjis.

"Noh," wastas pois, hobust saanud käia lastes, "ratsapolitseinik ei laseks ilal meest enesest mõbda ratsutada."

Ta naeris meest. Ta oli wäike ja kohn. wiletsasti riides, hannaasteni relwastatud, ja ratsutas ilusa kõrwi seljas. Tal olid wikkad, tantsiwad silmad, milledega ta wabalt ja juhtumult ümbrust silmitses, ja jäme prongisakarwa nägu. Ta oli nähtawasti hea südamega kelmi.

Duane tundis ära oma oletuse õiguse ja imestas, kui ruttu pois temas taga-aetu ära tunnud.

"Olen Luke Stewens ja tulen Rio Grande kaldalt. Kes olete teie?" küsis wööras.

Duane wakis.

"Arwan, et peate olema Buck Duane!" algas Stewens. "Olen kuulnud, et rewolwriga käemas olete."

Nüüd naeris Duane, mitte kahtlase komplimendi üle, waid mõteldes, et esimene seltsimees-põlatu, kellega ta kokku saanud, ta oli ära tunnud. See oli tõendus, kui ruttu kõik lastmised Teksase rajamail tuttawaks said.

"Hea küll, Buck," ütles Stewens sõbralikult "ma ei nõua teilt aega ega seltsi. Näen, et tahate minna Rio äärde. Aga wahest on teil aega seltsimehega koos süüa?"

"Mul puudub toidumoon ja olen ise nälgane," tunnistas Duane.

"Siis teeksite paremini, kui enmast moonaga

varustaksite, enne kui sinna waldkonda ratsutate."

Ta tegi parema käega laia liigutuse, mis osutas edeliste ja tähendas laia, tihja maad.

"Moonaga varustaksin?" küsis Duane mõtlikult.

"Wististi. Sinimene peab sööma. Mina woin olla kaua ilma whiskytta, aga mitte toiduta. Seep see reifimise siin maal teebki raskeks. Olen praegu teel Merceri. Wäike pesa jõe ääres. Tahan sealt toitu hankida."

Stewensi toon oli kutsuw. Nähtawasti soovis ta Duane seltsi, aga ei ütelnud seda otsekoheselt. Duane waitis sellegipärast, ja Stewens jatkas:

"Wõõras, siin maal on kaks juba terve falk. Minule pole hullumine üksiku hundina iial väga meeldinud, sest see käib pika peale närwile. Olin praegu haige kahtlusest, et mingisugune ratsapolitseinik siia tuleb ja minu wõiks maha kõnnutada. Oleks hea, kui oleks kaaslane. Kui see wõib olla teile ei meeldi, oleme rääkinud. Olen ta enesega rahul."

"Kas armate, et see teile sobiks, kui ma teile seltsiks jääksin?"

Luke naeris.

"Oleksin eriti uhke, et sellise kuulsa mehega kui teie wõiksin käsitäes käia."

"Armas seltsimees, see kõik on lollus," ruttas Duane seletama.

"Kindlasti sobib alandlikkus noorele mehele," lausis Stewens. "Whiskan kiitlejaid. Ei jalli cowboyid, kes muust ei räägi kui kalleimisest ja kõnnutamisest. Buck, ma ei tea teist palju. Aga iganäks, kes Teksase rajal elab, teab maailma lugusid teie wanast. Teid oodati juba, ja teie kuulsus oli juba põhjendatud, enne kui rewolwri wõtsite. Kuulsin juba, kui wälkkiire te sellega olete ja teie kuulid nii tihedalt üksteise kõrwal istuwad, et neid artuasfaga wõib katta. Nõnda kõneldakse teist piirwaldkonnas. See on kuulsus, mis siin maal mehele kõige kiiremini ette lendab!

Ja veel kõige kindlam! Sellele wõib rajada. Siin walitseb rewolwer. Näen nüüd, et olete alles noor, aga tugew, Buck, mina pole kellegi tibu olen kaua ringi rännanud. Wõimalik, et teiega ringikäik kahjulik ei ole. Teie peate maad tundma õppima."

Mis Stewens ütles, kõlas otsekohesena ja armsana.

"Teil on õigus," wastas Duane rahulikult, "ja mina lähen teie seltsis Merceri."

Lähemal hetkel ratsutas ta Stewensi seltsis maanteed mööda üles. Duane polnud iial olnud lobiseja, ja nüüdki tundis ta kõnelemise olevat raske. Aga ta kaaslane oli teistsugune.

Oli lustilik, jutukas pois, arwatavasti rõõmus, et ta ise oma hääle kõla wõis kuulda. Duane kuulas ta juttu ja mõtles wahetewahel hirmuga kuulsuse ja were pärandusele, mille isa temale jätnud.

3.

Sama päewa õhtul, paar tundi enne päikese loojaminekut, sadulbasid Duane ja Stewens hobused, keda nad üksikute mequitpuude warjus Merceri linna ligidal puhata lastnud, ja walmistused sõiduks.

"Buck, kuna me tahame moona saada ja mitte tusta, siis arwan ma, on parem, kui sina siia jääd," ütles Stewens sadulasse karates. "Warta, kodanikud ja sherifid ja ratsapolitseinikud otsiwad ikka uusi kurje poisje. Meie, wanad poisid, oleme unustatud, kui ma neile ostanatult just ise sõrmede wahetele ei jookse. Merceris ei hooli nüüd keegi minust. On ju oneti ligi tuhat meest Rio Grande äärde põgenenud, sestkaardid kui minu wahetene sinna läks. Sa ootad nüüd siin, oled aga walmis iga silmapilk minema ratsutama. Wõib ju olla, et minu patune tung mulle kõigist häist kamatusiist hoolimata rumala wingerpusi mängib. Sel puhul . . ."

Ta tegi tähendusrikka wahetaja, naeratas ja ta sõstrafilmedes wälkus metsik humoor.

"On sul raha, Stewens?" küsis Duane.

"Raha?!" hüübis Luke Stewens otse imestades. "Wiimase tsendi nägin ma küll kaks aastat tagasi." "Annan sulle sissostutsu raha kaasa," wastas Duane. "Pead tooma kaasa ka whiskit, jälle ruttu siin olema ja ei tohi mingisugust tunkarakat teha!"

"Oled tore seltsimees," seletas Stewens imestades ja raha nähes. "Annan sulle auhõna, Buck, ja seda pole ma veel iial murdnud. Heida maha, ja mina tulen warsti tagasi."

Ta andis hobusele kannuliseid ja ratsutas metsast wälja linna poole. Selles kauguses — umbes weerand inglise penitsoormat — näis Mercer olevat hummit madalaid sawimaju kessest paplitutka. Näha olid lutsferni karjamaad, milles hobused ja weised seisid nagu täpid. Duane nägi karjast, kes kõhna lambakarja koju ajas.

Nüüd oli Stewens linna kadunud. Duane ootas lootes, et mis seltsimees sõna peab. Waevalt weerand tundi oli möödunud, kui Duane kuulis pääsipauku, hobuse kiireid kabjalööke ja ktsendusi, mis mehele nagu Stewens tingimata hädaohtu tähendasid. Ta nägi tolmupilwe maanteel ja tuhatnelja kihutawat kõrwi hobust. (Järgneb.)

Proua Naani.

Austria kirjanik **Julian Raudnitz.**

Kui Wiinis weel weewärk ei töötanud, mis sinna nüüd Alpidest wett juhib, ja tänawatel alles turukaewud Donaust filtreeritud wett andsid, siis walitses nende kaewude juures, mida rahwasuu „basseenadeks“ kutsus, mõnikord õige wallatu elu. Aga ka wõitlusmeeleolu walitses seal tihti, kui näiteks keegi enne, kui tema kätte kord jõudis, oma ämbrit tahtis täis lasta, sest kaewu ümbritsesid tihti karjased, kõiksugu teenijad, õpipoisid ja naised, kellest mõned wett oma pererahwale, teised tellijatele koju wiisid.

„Sihuke pealetungija—mis Teil põleb? Istuge oma ämbrile ja oodake, kuni kord Teie kätte tuleb!“ pidi igauks kuulama, kes julges ennast teiste wahela poetada.

Enamjagu kaewu juures olijatest istus oma ämbritel ja ajas juttu. Siis puistati seal kõik härrased läbi, nii et neile head karwagi pähe ei jäänud.

Wäga rohkesti tarwitatud oli kaew Wiedenis Favoriidi tänawal „Metsmehe“ wõõrastemaja ees. Sellest basseenast räägiti, et sinna eriti puhtad ja kenad toatüdrukud ning teised teenijad koguwat. Ja tõesti juhtus tihti, et nende näkineidude hulgast mõned meeldisid ja kujurid nende hulgast omale modelle walisid, nende seas ka kuulus kujur Hans Gasser, Wiini linna-pargis seiswa ilusa „Donauweibcheni“ looja, kes omale Raineri tänawale oli ateljee awanud.

Selle kaewu üheks wanaks tarwitajaks oli ka „proua Naani.“ Aastate kaupa kandis ta oma seljas rasket weenõu, et oma „kundedele“ wähese tasu eest tarwilist wett muretseda ja koju kanda.

Teda tundis Wiedenis igauks. Iial ei tarwitanud ta kõnniteed, alati kõndis ta tänawal rentsli äärt mööda, selle juures arusaamatuid sõnu pomisedes.

Proua Naanit arwati totraks.

Aga ta ei olnud totar. Rasked saatuselöögid olid ta elu väga kibedaks teinud.

Tema wanemad, kel Wiedenis piimari, olid rikkad. Kakskümmendwiis lehma

oli neil Wiedeni peatänawal tallis ja teine kakskümmendwiis oli neil Laksenburi tänawal tallis. Peale selle oli neil Laas talu ja Wiedenis maja.

Annat, nende tütar, arwati heaks partiiks ja sellepärast oli tal palju austajaid. Uhe neist, Wiedeni lugupeetud kõösneri poja Karli, oli neiu südamesse wõtnud. Kuid sellest ei tahtnud Anna isa midagi teada, sest et ta Karli isaga waenujalal elas.

Anna pidi abielluma Vösendorfi mõisaomaniku pojaga. Seda mõisnikku tunti kui jõukat meest. Pimestatud wanemad ei märganud, et noor härra, kes alati toredasti ukse ette sõitis, nende käest Vösendorfi mõisa peale suure laenu tegi. Lühikeste läbirääkimiste järele peeti pulmad wastu Anna tahtmist ära.

Salajane lahkumine armsamast oli väga kurb.

„Annerl!“ ütles Karl nuuksudes. „See hoop lööb mu maha. Siia ei wõi ma jääda. Ma rändan wälja. Ole õnnelik, aga mina ei unusta sind ialgi!“

Südamliku suudluse surus ta weel Anna wärisewaile huultele, kes walu pärast sõnakestki suust ei saanud.

Pisarateoja purskas tal silmist, kui Karl kadus.

See oli lahkumine eluajaks.

Karl rändas wõörsile, kuhu ta jäi. Sinna, kuhu ta oma armsama kaotanud, ei tahtnud ta enam tagasi tulla.

Anna abielu oli õnnetu. Vösendorfi mõisaomanik ja ta poeg olid petjad. Kõiksugu ettekäänete all oskasid nad Anna wanematelt ikka enam raha wälja meelitada. Hulk lehma tuli ära müüa, et nõutud raha saada, wiimaks ka talu Laas.

Vösendorfi mõis läks warsti haamri alla ja Anna põgenes oma kaheaastase lapsega wanemate juure, kes temale korteri andsid.

Warsti peale selle koputas Anna mees nende uksele, kõigest rahast lage, sarnanedes hulgusele.

Anna ei tahtnud temast midagi teada. Tema wanemad aga halastasid

ta peale ja panid ta oma lauda üle-
waatajaks. Tükk aega näis kõik hea
olewat. Aga ikka enam andus ta joomi-
sele ja kaardimängule, ja kui ta ühel
õhtul Humbergeri tänawal kõrtsis enesele
oli tubli peataie wõtnud, waarus
ta koju ning heitis, põlew piip suus,
nagu seda üks tööline, kes teda hoiatanud,
näinud, lehmade juurde magama.

Pisut hiljem põles laut maha. Ühest-
teistkümnest järelejäänud lehmast saadi
suure waewaga waid weel kaks päästa,
teised põlesid ära. Anna mees leiti
söekspõlenult maja waretetest.

Seda uut kaotust ei jõudnud Anna
wanemad enam ära kanda. Nad hakkasid
põdema ja warsti kanti nad hauda.
Nende elumaja peal oli palju wõlga
ja ainult halastuse pärast jättis uus
omanik Anna lapsega sinna weel elama.

Siis tabas teda weel üks hirmus
lөөk. Tema laps, ilus tütrekene, oli
ühel walwamatul hetkel aknale roninud
ja sealt wälja kukkunud.

Anna ise kandis oma lapse kalmule,
siis ei nähtud teda enam. Ta jäi kadu-
nuks ja inimesed arwasid, et ta Donaus
on surma saanud.

*

Weerand sajandit oli seitsaadik
möödunud. Anna polnud mitte Donausse
hüpanud. Poolenisti segasena oli ta
pärast oma lapse surma põgenenud
Ulem-Austriasse ühe oma sõbranna
juurde. Selle majandusse jäi ta, aidates
majas ja põllul, kuni igatsus ta aastate
järele jälle Wiini tagasi tõmbas.

Hungelbrunni tänawale oli ta wäikese
toa üürinud ja toitis ennast seal pesemise
ja triikimisega nii hästi kui see
läks. Ometi nõrkemad ta käed pesemise-
töö tagajärjel sedawõrd, et ta sunnitud
oli mõnda teist teenistust otsima.

Teenijana paistis ta inimestele ole-
wat nõrk. Sellepärast walis ta enesele
nüüd teenistuse, mis ta wanadusele
kõige wähem wastas: ta hakkas wee-
kandjaks. Eesolewal tähendatud kaewu
juures algas ta oma teenistust.

Wähesed kreutzerid, mis ta igapäew
teenis, ulatusid kõige suurema kokku-
hoiu juures hädawaewalt toitmiseks. Aga
ta oli Leopoldines, rikka weinikaup-
mehest majahärra tütres, omale leidnud
halastaja inglil, kes teda salaja toetas.

Proua Naani oli talle oma saatuse ning
eluloo jutustanud ja seega Leopoldines
sügawa kaastunde äratanud.

Leopoldine ema oli ammu surnud
ja ta isa oli südametü mees. Ühel päe-
wal pihtis ta punaseksnutetud silmadega
proua Naanile, isa nõudwat, et ta abi-
elluks ühe tema ärisõbraga, 55 aastase
seebiwabrikandiga, kes oma toorusega
juba kaks naist oli hauda saatnud.

Julgesti lükkas ta ettepaneku tagasi
ja tunnistas, et ta süda kuulub Schaum-
burgergrundi sekretäärile. Ainult sellega
tahtwat ta abielluda ja mitte kellegi
teisega.

Sellele tunnistusele järgnes isa poolt
wihaawaldus.

„Sellisele näljakoile,“ kisendas ta,
„tahad sa minna? Kui sa sellest mõttest
ei loobu, kihutan ma sinu majast, wälja
sa hukkaläinud tüdruk!“

Schaumburgergrundi kohtusekretär,
keda igalpool lugupeetud meheks arwati,
polnudki waene mees. Tema oli oma
wana isa enese juure wõtnud ja selle
eluõhtu wõimalikult lahedaks teinud.
Tema palk kohtusekretärina polnud küll
suur, aga maja, mis temale ta ema pä-
randanud, tõi niipalju sisse, et ta nais
ja isa ilusasti wõis toita. Kui Leopoldine
oma loost, mis tal isaga olnud,
jutustas, oli ta wäga pahane.

„Nüüd lähen ma tema juurde ja pa-
lun temalt sinu kätt,“ ütles ta.

Ünd aega hiljem seisis ta juba Leo-
poldine isa ukse ees ja awaldas oma
kosimise wõwi.

Kisendades ja paukudes näitas see
talle ust.

„Ma lähen,“ wastas see mehise-
lt, „sest Poldi ei tohi enam kauemaks sel-
lise rongaisa wõimu alla jääda. Mina
wiin ta siit ära ja tema saab mulle
naiseks!“

„Wälja! Muidu sünnib õnnetus!“ ki-
sendas Poldi isa, kes oli kätte kahma-
nud täie weinipudeli ja selle wirutas
kohtusekretärile. See aga oli ruttu kum-
mardanud ja pudel lendas wastu ust
kildudeks.

„Seda saate weel kahetsema,“ hüü-
dis kohtusekretär weel tuppa tagasi.

Kõige suuremas wihas jooksis isa
tütre juurde ja kisendas:

„Küll ma selle neetud kohtukirjutaja
sinu peast juba wälja ajan!“

Ning peksis tütar selle juures kõige tooremalt.

Nuttes ja walukisa sumbutades oli Poldi sohvale langenud ja otsustanud elule otsa teha.

Pea ja käed seotud, läks ta proua Naani juurde ja jutustas temale, mis sündinud.

„Uputan enese, proua Naani, sest seda ei jõua ma enam ära kannatada,“ ütles Poldi nuttes, kuna ta oma pea peitis waese, lohutawa proua Naani rinnale.

„Olge üsna rahuline, preili Poldi, ütles proua Naani. „Lohutage, sest mina tahan Teie isaga rääkida tõsise sõna. Nii tõesti kui ma siin seisan, Teie saate weel oma kohtusekretäri kättel.“

Uskmatult pead wangutades lahkus Poldi ja pani enese oma tuppa luku taha.

— — —

Oli kuuwalge öö.

Õhtul oli proua Naani lähedal elawa, tuttawa kojarahwa juure läinud ja neile jutustanud, mis wiinakaupmehe majas sündinud. Need head inimesed olid sellise tooruse üle wihased.

Taga õues, kus kojarahwa korter, seisis ühe telliskiwibrikku tiik, mida rahwas „tuilombiks“ kutsus ja mis sellepärast pahas kuulsuses seisis, et aastaid paarkümmend tagasi keegi naine oma mehe oli ära tapnud ja surnukeha siis sinna tiiki wisanud.

Puudus weel tund keskööst, nagu seda lähedalseiswa Piaristikiriku tornikell parajasti kuulutas, kui proua Naani kojarahwa juurest tulles õue astus.

Mis see oli? Tuilombi ääres nägi ta üht naiskuju, kes ennast parajasti riidest lahti wõttis ja siis hüüdega „püha Maria! wette hüppas.“

„Issand Jumal taewas!“ kisendas proua Naani, tuttawat häält kuuldes, „see on ju Poldi!“

Kähku jooksis ta sinna, kuhu Poldi kadunud, tormaspuusadeni wette ja sai weel Poldi käest kinni kahmata. Kõike jõudu pingutades ja wahetpidamata appi karjades kiskus ta neiu näiliselt elutu keha tiigist wälja. Nüüd ruttas ka kojarahwas kohale. Poldi wiidi nende korterisse, toodi arst ja kojamees läks Poldi isale asjalugu teatama.

Warsti oli see kohal. Keegi poleks

arwata wõinud, et kõwasüdamlise mehe rinda minestuses olewat last nähes selline helewus tekkis, et ta nutma hakkas. Ainustki sõna ei saanud ta suust. Aga palawad pisarad weeresid tal silmist. Ta istus woodi äärele, silitas wärisewal käel Poldil juuksed otsa eest ja ütles pehmel toonil:

„Polderl, minu Polderl, awa oma silmad! Wasta, mis sa oled teinud! Ma ei mõtelnud ju seda nii pahasti. Toibu, ärka jälle! Ära ole enam oma isale pahane. Awa oma silmakesed!“

Enam ei suutnud ta ütelda.

Juuresolijad nutsid ühes isaga.

„Seda kõike ei oleks waja olnud,“ ütles proua Naani etteheitlikult, „kui Teie Poldit poleks peksnud ja teda ei tahaks sundida abielluma hirmsa mehega, kuna ta armastab oma kallimat, kellega Teie ka olete jämedalt ümber käinud. See on nüüd Jumala nuhtlus!“

Wastust ei tulnud.

Sõnadega „päästke mu laps“ pööras isa arsti poole ja palus kõiki juuresolijaid asjast waikida.

Poldi awas nüüd silmad ja küsis silmi otsekohe üles pöördes tasakesi:

„Kus ma olen? Kuhu on siis kadunud armsad inglid, kes mind ümbritsesid! Oh, see oli nii ilus, nii ilus!“

Siis sules ta jälle silmad.

„Ta sonib,“ ütles arst, kes käsu andis, et Poldi kohe koju wiidaks.

Järgmisel hommikul helistati ägedasti kohtusekretäri uksekella. Tema ise awas ukse ja imestas Poldi isa oma ees nähes. Ta kartis uut sõimu. Aga asi läks teisiti.

„Wabandage, härra kohtusekretär, minu eilist toorust. Olen seda kibedasti kahetsenud. Mõtlege, minu Poldi on täna öösel enesetapmise mõttega hüpanud tuilompi.“

„Jumala pärast, on ta surnud?“ hüüdis kohtusekreär suures ärewuses.

„Ei, ta elab, proua Naani on ta päästnud. Palun wäga, tulge Poldi juurde, sest Teie olete tema parim arst!“

— — —

Kohtusekretär polnud Poldi woodi juurest lahkunud. See kosus warsti ja peagi oli kurb lugu unustatud.

Enne nii kõwa südamegaisa oli nagu ümber wahetatud. Ta kiirustas ettewal-

mistustega ja neli nädalat hiljem olid noorepaaril pulmad, mis väga toredaks kujunesid.

Proua Naani sai prii korteri ja sellegi eest kanti hoolt, et ta enam ei tarwitse- nud puudust tunda.

Edasi otsustas Poldi isa tütre pääst- jale, proua Naanile, väikese monumen- di teha lasta. Ta pidi kujutatud olema küürus, seljas weenõu, mille põhjast peen weekiir välja jooksis. Selle pidi walmistama lähedalelaw, temale tun- tud kuntsnik Hans Gasser.

Lühikese ajaga oli hästiõnnestunud ja ilus kuju walmis ning seati tiigi äärde üles. Kõigile meeldis see ja proua Naani tundis sellest kõige suuremat rõõmu.

Kaks aastat oli proua Naanile weel õnneks antud elawate seas liikuda. Pikkamisi lähenes wanadusenõrkus. Ta pidi woodisse heitma ja Poldi käis tihti teda waatamas ning aitamas.

Tundes surma lähenemist, wõttis Proua Naani Poldi käest kinni ja ütles nõrga häälega:

„Küll armas Jumal tasub, mis Teie mulle olete teinud. Tema kaitseb Teid. Paluge mõnikord minu eest!“

Wiimne ohe ja proua Naani oli sur- nud.

Nuttus surus proua Poldi armsa sur- nu silmad kinni.

Sõrmus.

Araabia jutt targast kohtunikust.

See oli pärast ramadani lõppu tei- sel päewal, mil Muley ber Rakat kaup- meest Hadshi Emrami oli lubanud kü- lastada.

Kui nad nüüd mõlemad selamliki waipadega kaetud põrandal üksteise wastas söögi juures istusid, andis Mu- ley majaperemehele märku, et ta te- maga ilma tunnistajateta tahaks rää- kida. Emram käskis teenril waskkausi kätepesemiseks walmis panna ja siis toast lahkuda.

„Waga ja kõrgesti austatud. Hadshi Emram,“ algas külaline, kui teised toast lahkunud, „kahtlemata tead sa, et minu onu, meie walitseja suurpitsatihoidja, väga rikas on. Allah, kes kiidetud olgu igal ajal, ei ole oma põhjatumas rikkus- ses minu onule meessoost järeltulijat annud. Sellepärast langeb tema suur rikkus kord mulle. Praegu aga puudub mul vähemgi warandus. Ma tean, et sina raha välja laenad madala, jumala meelepärase protsendiga. Nii siis teeb see sulle kahtlemata rõõmu, kui mulle suurema summa olgu kas wõi kõrge protsendi eest laenuks annad.“

„Ma tänan sind sinu lahkete sõnade eest,“ wastas Hadshi Emram. „See tun- nistab sinu suurmeelsust, et mulle kõr- ged protsendid lubad, ehk ma küll ini-

mestelt, kes mitte ei ole nii üllast seisu- sest kui sina, ainult õige madala prot- sendi wõtan. Sellegipärast anna mulle andeks, kui sinu ettepanek minule ei meeldi. Sina oled, ehk küll alles noor aastatelt, juba kõik oma isa päranduse läbi lõõnud. Samuti on mul teada, et need, kes sinule on raha laenanud, seda iial enam kätte ei ole saanud. Weel enam. Sa oled oma wõlausalda- jaid oma äkilise ja taltsutamata meelega kui ka toore wägiwallaga haawanud ning teotanud. Mul on väga kahju sulle ütelda, et ma sulle ei madala ega kõrge protsendi eest raha ei anna, ei wõi usaldada. See on minu wiimne sõna, Muley ber Rakat, ja jääbki wiimseks.“

Ta wõttis oma suure sõrmuse sõr- mest ja pesi walmispandud waskkausis käed puhtaks.

Sellest nägi külaline, et söömine lõ- petatud. Temagi pesi oma käsi. Siis tõu- sis ta waikides ning puudutas jumalaga- jätteks käega rindu, suud ja otsaesist.

Emramile tuli meelde ta sõrmus. Ta otsis seda kallist asja ruttu ning as- jata ja hüüdis külalisele, kes parajasti lahkuda tahtis:

„Muley ber Rakat! Sa oled minu sõr- muse kogemata kaasa wõtnud. Minu kalli sõrmuse suure amethystkiwiga!“

Muley kähwas wihast sirgeks ja puistas Emrami wiha ja pilkega üle.

„Kellegi teise käes ei wõi sõrmus olla!“ kinnitas kaupmees. „Sa tead, et keegi peale söömise lõppu siin ruumis pole käinud. Häda, mis sulle meeletust pillamisest kaswanud, on sinu teinud wargaks! Tahan kanda hoolt, et kaadi sinu teiste sarnaste kaabakate hulka wanglasse mõistab!“

„Koerapojad niisugused, sina ja sinu kaadi! Katsuge aga mind puutada! Mind, sultani suurpitsatihoidja onupoega! Aga mina lähen wabatahtlikult kohtusse, mitte, et end seal su häbemata wale eest kaitsta, waid palun, et su teraw keel lühemaks tehtaks.“

Ja kiiresti läks ta teele.

Hadshi Emram järgnes talle.

Kaadile oli Muley kui noor päewararas üllast majast juba ammu tuttav. Samuti teadis ta, kui kõrk ja upsakas see noor mees wõis olla.

Kui mõlemad temale oma kaebused olid esitanud, andis ta Hadshi Emramile lühidalt ja karedalt käsu kohtumaja kotta minna. Nooremehe aga tõmbas ta aupaklikult jutus kõrwale ja küsis temalt:

„Utle mulle, sõber, milline see sõrmus oli, millest too kaupmees sõandab ütelda, et sa tema omale oled wõtnud?“

„Kust mina seda tean?“ hüüdis Muley tusaselt. „Selles peitus suur amethyst, nagu ta tõendab.“

„Amethyst?“ kordas kaadi pikkamisi. „Mis see on?“

„Noh, kiwi.“

Kaadi naeratas põlglikult.

„Ja kiwi pärast teeb too tola kära! Kiwe leidub ju igal tänawal küll küll.“

Muley ajas huuled pilkawalt torru.

„Sul on ehetest ja kalliskiwidest wähe aimu! Amethysti ei leita tänawalt. See on wäärtuslik kiwi. Kas saad sellest aru?“

„Muidugi, muidugi,“ noogutas kohtunik; „on ta wast nii kallis kui wesikiwid, mida turul müüa pakutakse?“

„Tola!“ hüüdis noormees karsitult, „See pole kellegi hall kiwi. Amethyst on punane kui hele wein.“

„Ah nii, punane,“ ütles kaadi mõtlikult. „Ta on siis telliskiwi, nagu need, millest majad ehitatud.“

Muley põrutas wihaselt jalga wastu põrandat.

„Milline lollus! Wäike kiwi on ta, mitte wesikiwi.“

„Wäike? Kas sa ei ütelnud enne, et ta suur on olnud?“

Noormees kahmas meeletult oma turbani järele.

„Kalliskiwiina oli ta suur. Amethyst pole ju wesikiwi. Ta on läbipaistew, selge kiwi, mis walguse läbi laseb. Kas sa mind siis ei mõista?“

Kaadi noogutas pikkamisi pead.

„Jah, mõistan wäga hästi. See polnudki siis õige kiwi. Waid oli tükk klaasi, eks ole nii?“

„Klaasi! Klaasi!“ kordas Muley kriisates. „Wäike, piklik-ümmargune, roosipunane kiwi on ta.“

„Nii siis sõmerkiwi,“ täiendas kohtunik ruttu. Nüüd kisendas Muley meeletult:

„Wõtku sind tont, sa narr! Selline, selline on ta, see amethyst!“

Õhetades wihalõõsas wõttis ta oma riiete seest sõrmuse ja hoidis kaadile nina alla.

See wõttis ruttu sõrmuse, jooksis ukse juurde ja hüüdis:

„Hadshi Emram, tule siia! Kas on see sinu sõrmus?“

„Jah, see on minu sõrmus!“ hõikas kaupmees.

Kaadi aga andis kohtuteenritele käsu:

„Wõtke kinni seal see noormees, kelle nimi on Muley ber Rakat! Heitke ta sinna wanglasse, kus kõige raske- mad roimarid istuwad. Sest tema on mitte üksi waras ja äkilise meelega, waid ta on ka nii wäga täidetud kõrkusest ja uhkusest, et teisi rumalamaks arwab kui ta ise on!“

Wiimne näokate.

Saksa kirjanik **Kurt Münzer.**

Kui me ühel klubiõhtul oma sõpra liignöökawalt naersime, sest et ta jälle kord oli algatanud waidluse selgeltnägemise, kaugusmõju, äraolijate wõi surnute manifestatsioonide üle ja seda usku selliste kummaliste asjade suhtes liig ägedasti kaitses, siis otsustas ta meile jutustada ühe loo iseenese elust. Lugu, mis temale ilmutanud saladuslikke jõudusid ja mõjusid ning teda weendanud, et mõistatuslikud suhted meie ja surnute wahel wõi ruumilikult üksteisest eemalwiibijate wahel wõimalikud olla.

Ühtlasi pidime kuulma, miks Albrecht Bohlen poissmeheks jäänud. Sest ta elas kahe wana teenri seltsis üksipäini suures, maitsekalt sisseseatud korteris, oli neljakümneaastaselt kõigist äridest loobunud, elas waid oma lõbuks, kogus wanu asju ja tegi kujuritöid, milleks tal andeid oli. Ja nüüd jutustas ta:

„See oli K — s, kuhu ma tookord ühe oma telliskiwibabriku ostmise, ülewiiamise ja kawakindlama kasutamise otstarbel olin elama asunud. Seal õppisin ma teda tundma, seda, kes minu elu õige õnn ja õieti ka lõpp oli. Wäikeses lahkes linnas saime warsti kokku, ja ei kestnud kaua aega, mil selgusele jõudsim, et üksteist palawasti armastame.

Neiu nimi oli Antonia ja ta elas kui ainus laps oma lese isa seltsis maal mõisas linna lähedal, kuhu autoga waewalt tunni tee oli. Kui palawasti ta mind armastas ja kui südamlük meie wahel oli, näitas tema surmatund. Tema wiimne mõte peab olema kuulunud minule ja tema armastus kiskus surma käest weel ühe hetke, et mind weel kord kaelustada.

Meil oli õnne, et meie õndsale lilleteele vähematki warju ei langenud. Õndsalt ootas meid abielusadam. Meie armastus ei tunnud takistust; olime kihlatud ja weebruarikuul tahtsim, pidada waiksed pulmad.

Siis tuli linnas suur näokattepidu. Antonia ja mina otsustasime sellest

kui oma wiimsest lõbust enne oma pulmi osa wõtta. Mina läksin — wastu oma loomu — kui don Juan, täitsa walgesse riietatuna, nagu ta ooperikangelasena oma shampajeraariat armastas laulda. Ka Antonia pidi tulema hispaania riietuses, toredas siidis, mantilla ja lehwikuga.

Õhtu jõudis.

Kärsitult ilmusin ma esimesena ja jäin ukse lähedale, et armsam minust kaugele ei sattuks, kui ta isa käe kõrwal, kes enesele mungamantli tahtis wisata, saali astus.

Ma ootasin kaua ilmaaegu. Saal täitus, kirjud maskid nokkisid mind. Juba oli pidu, tants ja tuju kõrgusele jõudnud, kui üks reseeda järele lõhnaw mantilla mind riiwas, pitsidega ehitud poolmaski tagast kaks sinisilma mulle wastu särasid ja magus hääl minu nime sosistas.

Antonia oli sellepärast nii hilja tulnud, et isa üsna terwe polnud ja temagi ära jääda tahtnud. Aga kuna meil kokku oli räägitud, et üksteist kohtame, siis nõudis isa, et ta ikkagi peole tuleks. Nii oli Antonia autoga linna sõitnud, seisis minu ees, tantsis minuga ühe tantsu, et siis kohe jälle koju rutata. Ta ei tahtnud haiget wana üksi jätta.

Nii siis wõtsin ma tema ümbert mõneks minutiks kinni ja muusika hällitas meid pikaldases rütmis läbi saali. Nõnda üksteise lähedal, hällusime meie, wabisesime õnnest, silm silma wastas, tõusime, langesime, libisesime läbi rahwamurru kui mittemaised olewused, kergesti ja wabalt.

Jõudes jälle ukse juurde, wabastas Antonia enese õrnasti minu käte wahlit ja sosistas mulle: ela hästi. Ta pidawat lahkuma, tahtwat lahkuda, sest ta õrnasti armastatud isa oli haige ja üksipäini.

„Ma saadan sind,“ ütlesin ma ruttu.

Aga Antonia hüüdis weidra ehmatusega:

„Jumala eest, kõik teenijad seisawad all ukse ees ja näewad meid koos au-

tosse astuwat. Siis tekib jutt, et hoia kõrwad kinni, armsam!"

Ma awasin ukse ja meile puhus jääne Jhk äkki wastu. Antoniast käis wärin läbi ja ta peaaegu otse kisendas:

"Oo, kui külm," ütles ta ja naeris jälle. „Nagu surmahõng. Jumalaga!"

Ta tõstis oma näokatte pitsi ja ulatas mulle oma ilusa kahwatanud suu. Siis wõttis ta näokatte ära, waatas mulle särasilmil näkku ja jooksis trepist alla. Auto ootas. Ma aitasin ta sinna sisse.

„Jumalaga, Antonia. Head ööd ja isale terwist. Hommikul wara sõidan ma välja!"

Ja autojuhile ütlesin ma:

„Pikkamisi ja ettewaatlikult, Friedrich. Tee on mõnes kohas jäätunud!"

Ja siis lehwitask ta aknast musta pitsirätikuga. Jälle käis wärin minust läbi. Kas oli öö nii külm wõi külmetas mu süda?

* Mul oli weerandtunni tee koju. Linn oli nagu surnud. Ei ainustki inimest ega häält ligidal ja kaugel. Weel üks nurk ja ma olin kodus.

Siis kuulsin ma äkki tasa, tasa, kaugelt, aga wäga selgesti oma nime. Oma nime Antonia suust.

Ma waatasin ringi, kuulatasin—kõik tühi ja waikne.

Ma tormasin edasi, jõudsin oma maja juurde, ja seal seisis läwel, hispania riietuses, kasukas ümber, Antonia.

„Antonia," hüüdsin ma kokkudes ja õnnelikult. Kas oli ta, täis igatsust ja kärsitust nagu minagi, tagasi tulnud? Oli see unenägu, minu närwiliste meelte wiirastus?

„Pean sind weel kord nägema," sosistas ta üsna tasakesi ja minu käte wahel wärisedes.

Mina awasin juba ukse.

„Tule, Antonia, tule, sul on külm! Tule, soojenda ennast, tule!"

Tema tõstis hoiatades käe ja ütles:

„Ei wõi enam, on hilja. Jumalaga, armsam, ma armastan sind igawesti!"

„Tule, Antonia," hüüdsin ma wärisedes.

Äga tema tõstab waid oma näokatte pitsid ja pakub mulle oma suud suudluseks. Ja mina näen laternatule walgel surnupealuu hirwitawat nägu. Näokate langeb ja paljas pealuu wahib mulle otsa, pealuu, mis lõhkenud, katki, täis pragusid, kaetud blondjuustega, minu Antonia magusate juustega. Ta kummardab hirwitawalt minu poole, hirmus oma purustatud kujul. Antonia reseedalõhn puudutab mind, ja ometi on see üks tont, on surm tema riietuses, tema häälega. Ma karjatan waljusti, kahman ilmutuse järele, ja puudutan müüri, olen üksipäini oma maja ukse ees, ei näe ega kuule midagi.

Piduwoõrad mööduwad minust, üleannetud näokatted hüüawad mind. Äga mina, meelest ära, teadmata, mis õieti teen, jooksen läbi linna, läbi öö, läbi pakase maanteed mööda Antonia mõisa poole.

Seal lamab minu ees maantee ääres must kogu. Tee on sile, jäätunud, ma libisen, siis jooksen jälle. Ja näen, see on ümberkukkunud auto; üks puu on ümber paisatud, üks mees lamab liikumatult oma weres.

Ma hüüan nii kõwasti, et mul juuksed püsti tõusewad: „Antonia!"

Sest see on tema auto, tema autojuht. Ja siis leian ma ta kümne sammu kaugusel, wastu kilomeetriposti wisatuna. Tema ilus pea on hirmsati purustatud, ta lamab oma hispania riietuses maanteel - surnud - surnud! Ja tema kokkunud, tarretunud silmad, kuhu ma waatan, on ometi ta armastuse innu alal hoidnud. Armastuse, mis teda weel surmas ajas minu uksele koputama."

Warjus.

H. Wühner.

*Põdura taimena
Kaswan ma üksinda,
Nii on wist hea.*

*Keegi ei otsi mind,
Kus minu kodupind,
Teised ei tea.*

*Õied mul kidurad —
Halladest haiged nad — —
Närtsin ehk pea.*

Waene Trupikow.

Nõukogude-wene kirjanik **M. Sosthenko.**

Opetaja Iwan Semjonowitsh Trupikow silatas oma kulunud kuue siledaks, kõhatas, kält wiisakalt suu ees hoides, ja läks siis arglikul sammul klassi.

„Teie tulete kord jälle hilja!“ pööras „klassiwanemaks“ walitud õpilane waljult tema poole.

Iwan Semjonowitsh kohmetas, kumardas klassi ees aupaklikult ja ütles tasakesi:

„Teate, selles on tramm süüdi. Ma ei sattunud õigesse wagunisse.“

„Seda wabandust ma juba tunnen!“ ütles „klassiwanem“ nõökawalt.

Õpetaja istus wiiwitades tooli äärele ja pigistas tahtmatult silmad.

Kummalised pildid tärkasid ta mälestusse.

Ajaloo õpetajana läheb ta klassi ja kõik õpilased tõusewad aukartlikult pingilt. Ja tema, Iwan Semjonowitsh, läheb kindlal sammul kateedrisse, awab klassiraamatu ja . . . milline waikus walitses äkki klassis. Ja tema. Trupikow, waatas klassiraamatu waljul pilgul läbi, silmitses samuti õpilasi, waatas uuesti klassiraamatusse ja nimetas siis õpilase nime.

„Nikolai Sergejew!“

Õpetaja kohkus, awas pikkamisi silmad ja ütles tasakesi:

„Sergejew!“ . . .

„Mis Te minust tahate?“ wastas hüütud õpilane pahaselt, sest et teda kirjamarkide albumi lehitsemisel eksitati.

„Õieti mitte midagi,“ wastas õpetaja. „See oli niisama, ärge pange seda tähele!“

„Kuidas pean ma seda mõistma?“

„Õigust ütelda, tahtsin näha, kas minu noor seltsimees Sergejew siin on.“

„Siin ma olen!“ ütles Sergejew ja silmitses üht kirjamarki walguse käes terawasti.

Õpetaja läks klassist läbi.

„Palun wabandust, mu armsad seltsimehed, aga ma usun, tänaseks andsin ma teile üles — see tähendab, tahtsin

ütelda, tegin Teile ettepaneku, et loeksite midagi endile Aleksander esimese reformidest! Palun mind juba ette wabandada, aga ehk on mõni teist nii lahke ja jutustab mulle midagi endise Aleksander esimese reformidest. Uskuge, mu noored seltsimehed, ainult sügawa põlgusega mõtlen ma endistele walitsejatele!“

Kogu klass hakkas pilkawalt naerma.

„Nii ma seda ei mõtelnud,“ ütles õpetaja kohmetult. „Teie ei tea, mu noored seltsimehed, millises ärewas tujus ma olen; palun, ärge mõistke mu sõnu walesti. Pealegi ei nõua ma seda. Olen koguni rõõmus, et te mulle neist reformidest ei jutusta. Kui te aimaksite, kui hirmsasti ma olen ärritatud, mu noored seltsimehed!“

„Aga ole kord ometi juba wait,“ kajas hääl tagumisest pingireast. „Jäta see loll loba!“

„Olen juba wait, waikin,“ wastas õpetaja „Aga ma soowiksin ainult luba noorelt seltsimehelt Sematshkinilt küsida, millised poliitilised uudised ta ajalehest „Tõde“ on kuulnud?“

Õpilane Sematshkin tundis ennast olewat puudutatud, wiskas ajalehe käest ja kisendas:

„Mis see nõökamine õieti tähendab? Kui asi oleneks Teist, peaksin ma ajalehte warjama? Selle lehe ära salgama! Jah, kas teate ka, et teid selle eest wõiksin wastutusele wõtta? Teie...“

„Aga ei, ei tule mulle meeldegi; Jumala eest, ma ei mõtelnud selle juures midagi. Ärge siis kõike walesti seletage!“

„Trewalt jooksis õpetaja klassis edasi ja tagasi.“

„Kas ei wõiks Teile meie silmade ees pisut vähem tantsida?“ ütles üks õpilasi. „Kõige parem on, mine tahwli juurde!“

Sõnakuulelikult läks õpetaja tahwli juurde, nuuskas tahwli lapse nina ja hakkas tasakesi nutma.

Osman Bey ebaharilik kuritegu.

Ameerika „The World'i“ jutulisast.

Sel hommikul, mis pidi lõpetama ta elu rahuliku käigu nii ootamatult traagilisel viisil, ei läinud preili Elsa Niego, üks ilusamatest naistest Konstantinoopelis ja rikka Juudi perekonna ainus laps, kontori, kus ta töötas rohkem sellepärast, et äri õppida, kui et raha teenida. See oli üks neist harwadest päewadest, mil tal oli waba päew, ning wäga tähtis põhjus oli teda sundinud enesele seda eesõigust nõutama. Kaks päewa warem oli ta pühitsenud kihlusi noore kaupmehega Salonikist ning tal oli waja teha sisseotusid kahe sõbranna abil, kes olid lubanud teda saata läbi maaliliste basaaride ja Konstantinoopeli Euroopa kaupluste.

See oli suurepäraue päew; päike kuldas mosheede kõrgeid minareette ja kolm neiut otsustasid jala käia ning ei üürinud wankert. Nad läksid üle Galata silla, jätkasid oma teed läbi kõwerate tänawate ärilinnas ning olid jõudnud parajasti Ottomani panga uhke ehituse juurde, kui neid peatas elegantselt riieitud mees, kes teretas aupaklikult ilusat preili Niegot ning wabandust talt palus, et alustas juttu tänawal. Nähtawasti oli ta keegi tuttaw, sest preili Niego wastas naeratades teretusele ning peatas, et tema mõned sõnad wahetada.

„Tahtsin Teile ainult öelda“, ütles mees, „et lahkusin oma esiisade usust ning wõtsin wastu Juudi usu, et täita Teie isa soowi. Loodan nüüd, et ta on rahuldatud ja meie abielu õnnistab.“

Preili Niego waatas imestanult wõõra otsa.

„Meie abielu?“ kordas ta. „Kuidas... ma ei mõista Teid... See on wõimatu... Olen juba teisega kihlatud.“

Mis nüüd juhtus, oli nii uskumatu ja nii ootamatu, et isegi preili Niego sõbrannad, kes seisis ta kõrwal, seda täpselt kirjeldada ei osanud. Midagi — sinakas — walge, läikiw asi — sähwis wõõra käes. Hullumeelse wihaga torakas ta neiut rinda, näkku, kehasse.

Naised kiljatasid ja mehed jooksid mõrtsuka kallale. Politseinikud jooksid kohale ning päästsid mõrtsuka rahwa-

kohtu käest. Kümme minutit hiljem, käed raudus ja üleni werine peksust, seisis mees politseileitnandi laua ees.

„Pole tarwis mind küsitleda“, ütles ta kareda, murtud häälega. „Jutustan teile kõik. Mu nimi on Osman Bey, sultan Abdul Hamidi endine aide — de — camp... Ma tapsin preili Niego... Maksin talle kätte ja mitte ainult talle, waid üldse naistele. Ma armastasin teda ja — kuid, ei, pean jutustama kogu loo. See algas Londonis wiieteistkümnelt aastalt eest.“

Ja Osman Bey jutustas oma õnnetu armastuse fantastiliseloo, awaldades selle mõrtsukatöö motiive, mis hoidis Konstantinoopeli mitu nädalat ärewuses.

Osman Bey oli wana ja aristokraatlise Türgi perekonna järeltulija. Tema esiisade seas oli sõjapealikuid ja suuri wesiir. Ta isa oli Ragib Pasha, üks mõjukamatest poliitikutest sultanite maal ja mitu aastat meriminister Abdul Hamidi all. Ta poeg, Osman, oli kõrgelt haritud noor mees ebahariliku intelligentsiga. Ta käis ülikoolides Inglis — ja Prantsusmaal, sai meriwäe ohwitseriks ning igatüüks ennustas talle hiilgawat karjääri.

Ta isa tutvustas teda sultani kojale ja sultan Abdul Hamid oli tast nii huwitatud, et tegi tast oma aide — de — camp'i. Aastaid oli Osman Bey selles ametis ning sai padishahi lemmikuna üheks mõjuwamaks meheks Türgi riigis.

Ainult üks asi tegi muret ta sugulastele ja sõpradele — ta imelik wastumeelsus abielu suhtes ning eemalehoidmine seltskondadest, millest osa wõtsid naised. Riigi peenemad perekonnad oleks lasknud oma tütaritel teinaga abielluda. Ta isa pakkus talle mitu edukat abielu — kuid kõik oli asjata. Ta jäi — kindlaks oma naistewaenulikule waatele ja ta ainas wastus sellesarnastele küsimustele oli, et nad kõik on muutlikud ja et ükski neist ei wääri mehe truud armastust.

Neil päewil walitses Türgis weel mitmenaisepidamine ning Osman Bey oli

üks vähestest peentest türklastest, kes ei pidanud haaremit.

Ragib Pasha arwas, et ta poja muutliku eluviisi põhjuseks võiks olla õnnetuarmastus, ning palus sultani saata Osman Bey väljamaale, et see võiks muuta oma waateid naiste ja armastuse suhtes

Nii nimetati Osman Bey Türgi saatkonna sõjawäeliseks atasheeks Londonis. Näilikult awaldasid Briti ilusad tütreid sügawamat mõju Osman Bey peale, kui ta isamaa tumedad iludused, sest ta näis loobuwat oma waenulikust seisukohast naiste vastu ning hakkas naistega tutwunemist harrastama. Ta ilmus diplomaatilistele wastuwõtmistele, andis hiilgawaid pidusööke ning muutus kirglikuks teatrharrastajaks Londonis, eelistanes muusikalisi ettekandeid ilusate neidude kooriga.

Mõned kuud hiljem hakkasid Osman Bey sõbrad omawahel rääkima „naistewikkaja“ flirdist ühe koorineiuiga, ning mõned läksid nii kaugele, et kuulutasid eelseiswat kihlust. Need jutud olid aga — nagu selgus — liig warjased.

Üks aasta wõi kaks pidas Osman Bey saladuse endale. Alles kolmandal aastal üllatas ta oma Londoni sõpru teadaõndega, et ta on kihlanud end miss Blair'iga, ühe Londoni tuntud teatri koorineiuiga.

Teadaanne sünnitas sensatsiooni ja Osman Bey sõbrad ootasid suure ärewusega pidulikku kihlustinnerit, mida kawatses anda peigmees hotell Cecili eriruumides.

Umbes wiiskümmend külalist olid palutud Osman Bei banketile. Neid wõtis vastu Osman Bey üksi — pruut olla mingil põhjusel hiljaks jäänud, anti teada. Dinner pidi algama kell 7, kuid kell 8 polnud pruut weel ilmunud. Kell 9 teatas Osman Bey häälega, mis ilmutas ta närwilikkust, et ta mõrsja on äkki haigeks jäänud ja et ta kodu tema juurde peab minema.

Ta Inglise sõbrad nägid Osman Beyd wiimast korda. Järgmisel päewal lugesid nad lehtedest, et miss Blair, Türgi saatkonna noore sõjawäelise atashee pruut, on põgenenud tantsijaga ja on teel Rivierasse. Osman Bey pakis ja lahkus Inglisemaa pealinnast, et minna tagasi Konstantinoopeli, saates ühtlasi sõna saadikule, et loobub ko-

hast ning lahkub diplomaatilisest teenistusest.

Möödusid aastad. Sultan Abdul Hamid oli surnud, tuli sõda ning muutis Türgi wabariigiks. Osman Bey elas weendunud poissmehe üksikut elu. Ta oli väga rikas, oli pärinud waranduse isalt, kuid ta maja Konstantinoopelis ega ta suwimaja Bospooruse kaldal ei näinud iialgi lõbusaid külalisi ega pidurikkaid wastuwõtmisi Ta hoidus meestest ja erililiselt naistest. Et wabaneda seltskondlistest kihutustest, tegi ta pikemaid reisisid weetes ainult mõned nädalad aastas Konstantinoopelis.

Läinud aasta kewadel, 1927 läks ta Itaaliasse ja sõitis tagasi alles sügisel, minnes Neapelis laewale, mis pidi sõitma Konstantinoopeli. Selle laewa pardal algas ta wiimane ja nii traagiline armastus.

Preili Elsa Niego oli reisijate seas ja — kuigi Osman Bey üldiselt neid ei sallinud, ei wõinud ta hoiduda selle huwitawa ja külgetõmbawa noore tüdruku seltsist. Ta näis teistsugune kõigist naistest, keda Osman Bey iialgi oli tunnud.

Hoolimata oma noorusest — ta oli ainult kakskümmendkaks, rohkem kui kakskümmend aastat noorem Osman Beyst — oli ta tõsine ja tundis huwi elu tähtsamate asjade vastu: äri, poliitika, kirjandus ja kunst. Ta ajas juttu suure wabadusega, ilma et millestki oleks suud takistanud, ja Osman Bey sai mulje, et siin oli naine, kellega võiks wahetada mõtteid nagu mehega.

Ta weetis temaga wõimalikult palju aega ja Elsa Niego näis ta seltsi armastawat.

Reisi lõpul oli Osman Bey armunud hullumeelsuseni Elsa Niegosse. Ta ei awaldanud seda siiski neiuile. Ta teadis, et neiu elas Türgis ja Türgis kositakse ainult wanemate kaudu. Osman Bey otsustas seda asja Elsa perekonnaga lahendada.

Warsti peale Konstantinoopeli jõudmist külastas ta Elsa isa, waga juuti, Konstantinoopeli Sefardimi asunduse tähtsat liiget, kus on enamasti Hispaania soost juudid koondatud.

Wana Niego kuulatas Osman Bey kosimist ja kuulutas oma otsuse järgmiselt:

„Kahetsen, kuid see abielu on wõimatu.

Te olete muhameedlane ja ma ei anaks iialgi nõusolekut, et mu tütar abielluks teisega kui ainult Juudi usu pool-dajaga.”

Osman Bey oli walulikult üllatatud.

Ta waidles wana Niegoga, rääkis oma seltskondlikust seisukohast, pakkus suure summa raha - kõik asjatult.

Järgmiste nädalate kestel uuendas ta oma katseid awaldada mõju Elsa isale, kuid asjatult Kuna ta enesele katsus selgeks teha, et oleks häbistaw talle oma esiisade usust loobuda, et wõita naist, ei waikinud aga ta hull kirk Elsa Niego wastu. Ta wõitles hirmust wõitlust enesega, wõitlust seltskondliku eelarwamise ja armastuse wahel, ning otsustas lõpuks teha suurim ohwer ja wõtta wastu Juudi usk.

Ta ei kosinud ikka weel Elsat otsekohe. Milleks? Ta teadis, et tüdruk armastas ta seltsi ja see, ühes wanemate nõusolekuga, aitab abielu jaoks Türgis.

Nii muutis Osman Bey usu ja oli teel Elsa kodu, et lõpulikult lahendada

seda abielu asja—siis, silmapilgul, mil ta arwas, et on leidnud naise oma südame järele, kui õnn näis olewat kätega haara-taw, kohtas ta armastatut ning kuulis selle huultelt, et ta oli juba kihlatud.

„Ma ei teadnud, mida ma tegin,” seletas Osman Bey kohtus. „Wõtsin oma põueoda, mida alati enesega kannan, ja pistsin teda. Ma ei tahtnud teda surmata.

Tahtsin ainult kätte maksta elule, naisele ja kogu ilmale teise ja suurima tragöödia eest mu elus.”

Kohus halastas Osman Bey peale.

Ta mõisteti ainult kolmeks aastaks wangi. Juudid olid wihased kohtualuse üle ning lärmitsesid ja korraldasid protesti demonstratsioone. Kõrgem kohus ei muutnud siiski otsust. Ta motiweeris oma seisukohta järgmiste iseloomuliste sõnadega:

„On wõimatu seda meest raskestalt karistada. Ta tappis ise oma õnne ja karistas end sellega rohkem, kui meie wõime seadusega. See on ebaharilik karistus, kuid sarnane on kuritegu ja õnnetu mees, kes selle tegi.”

Waatsin lastemängu.

Ed. Wöhrmann.

Waatsin laste mängu,
laste lullitust . . .
Mingit rasket tundsin
põues — igatsust . . .

Ammuks see küll oli —
Aia ääres seal
joostes teiste seltsis
kilkas ka mu hääl.

Sada aastat, tuhat
wist on mööda sest! . . .
Waatsin laste mängu —
nutsin südamest.

Mees Montevideoft.

Juglise kirjaniku E. C. Bridges'i romaan.

8

„Aga see pole minu'e wabanduseks, Joyce. Mul oli ju ometi omlt kiri, mis mind oli informeerinud, et Tudori pärimisnõuded silmnähtawalt õigustatud olid.“

„Miks ei annud sa raha siis tagasi, kui teadsid, et Tudori pärimisnõuded õigustatud olid?“

„See oli juba hilja,“ hoigas Peeter. „Basset teadis, et ma raha olin wõtnud.“

„Basset teadis seda?“ Kartlikult kortfutatas Joyce kulme, kui selle mehe nime nimetati. „Mis on siis Bassetil sellega tegemist, Peeter? Jutusta mulle kõik see lugu ära.“

Ja Peeter jutustas — jutustas, kuidas ta Bassetile suu sisse ütelnud, et ta sunnitööline Sabes Dalt on.

Kiljatades katkestas Joyce ta jutu.

„See sunnitööline, see mees, kes mulle kallale kippus ja kellega sina maadlesid, kuni ta kukkus, Peeter? Oh Peeter, ma usun, sul on õigus. Ikka uskusin ma, et olen seda meest lord juba näinud. Aga jutusta edasi, edasi. Iga sõna tahan ma kuulda.“

Ja Peeter kõneles edasi. Ta jutustas Basseti ahwardusest, oma katkest raha jälle tagasi wiia ja kuidas see katse luhtunud. Jutustas, kuidas ta Harcouthi hotellist wälja kolunud odawamasse korterisse, jutustas oma kokkusaamisest Peasleyga, kuidas ta uimastatud ja siis Merefoffa lael jälle ärganud.

Joyce hingas raskesti, kui Peeter kirjeldas wõitlusi Prattiga ja tema teise maadiga, ja kahwatas, kui Peeter jutustas, kuidas ta uduses meres oma elu eest wõidelnud.

Ja hakkas kergemini hingama, kui kuulis wana Pollardi lahkusest Vimmis ja wäikesest abiandmisest doktor Dickseest.

Wiimaks jõudis Peeter jutustusega, Anna Rasceullese juurde ja seega loo lõpule.

Ta jäi wai ja waatas häbelikult, aga ka igatsedes alla Joycele.

„Ja see on kõik, Peeter?“ küsis neiu.

„Kõik, Joyce.“

„Oli see kõik, mis sind minuist eemal hoidis, kahetsesada naela, mõtlen ma?“

„Kas seda weel küll polnud?“ küsis Peeter kurwalt.

Joyce waatas talle otja.

„Sa narr poisj,“ ütles ta pehmesti.

„Joyce!“

Peetri hääl kajas sisenise ärewuse pärast terawasti.

Neiu huulte ümber mängis õrn naeratus.

„Peeter, kas usud tõesti, et naine, kes sind armastab, sinust sellise wäikluse pärast lahkeb?“

„Joyce,“ hüüdis Peeter weel kaheldes, „on see sinu kõige mõte?“

Wastuse luges ta neiu näolt ja juba lähemal heffel puhkas Joyce ta käte wahel.

Siis wabastas ta enese õrnasti.

„Jstu, Peeter,“ ütles ta. „Juba sa tohid minu kõrwale istuda, aga sa pead nüüd olema rahulik ja mõistlik ja mulle kõige pealt töötama mitte iial enam selliseid narritülpe teha. Tähelepanu, sa pead mulle kõik, mis iial juhtub, jutustama.“

„Seda töotan ma, Joyce,“ ütles Peeter tõsiselt.

„Siis on kõik hea. Ja nüüd on minuigi sulle palju jutustada; nii siis kuula!“

Ja nüüd jutustas ta oma poolt, kuidas tema ja Gaspar Londoni sõitnud ja kohe härraseid Fernynstreeetil külastanud ja mis ta Bassetiga kõnelemb.

„Gaspar,“ jatkas ta, „jutustas mulle siis, et kõik, mis Basset ütelnud, lausa wale olnud. Loo lord ma seda kõiki weel dieti ei uskunud, aga nüüd, kui ma sinu lugu olen kuulnud, näen, et Gasperil tuline õigus oli. Ja ma ei kahkle ka kõige-wähemaltki, et Basset Peasleyga ühe mütsi all seisab ja et Peasley just tema ülesandel sinu uimastas ning paljaks rõõwis. Sind tahes iga hinna eest teelt igawesti kõrwaldada. On ju ka selge; oleks ta sinu saanud ilma rahata Döuna-Ameerikasse jaata, oleks ta sinust ka igawesti lahti olnud.“

„Siis on, Joyce, wõib olla kõik see asi pettus? Wõimalik, et ka Tudor Carr on petis? Aga pea meeles, et nii Calvert kui ka kohtu-ekspert Tudori paberid leidisid õiged ja korras olerwat.“

„Tudor Carr wõib su õige onupoeg olla,“ wastas Joyce. „Aga sinule ei waja ma enam seletada, et Basseti taga mingisugune pettus peitub. Sina ise oled ta ju kui endise sunnitöölise Holti ära tunnud. Ah Peeter, see on hirmus inimene!“

„Kes surinukehadest üle läheb,“ ütles Peeter wihafelt. „Aga sellegipärast on asi mulle, Joyce arusaamatu. Ja weel vähem aimu on mul sellest, kes mu waele onu on tapinud.“

Joyce raputas pead.

"Ka mulle on see samasugune mõistatus kui sulle," ütles nein. "Tulles Ameerikast, sattus ta Basfetti kätte, kellest teame, et ta alles kaks nädalat varemalt wanglast wabanes."

"See on lootusetu asi," seletas Peeter, "asi, millel pole ei kätt ega jalga. Oleks mul raha, ma sõidaksin ise Montevideoosse ja katsuksin seal tött päewawalgele tuua."

"Miks ei peaks Jasper sõitma?" hüüdis Joyce. "Kui üldse keegi, siis selgitaks tema asja."

"Jasper?" vastas Peeter imestades. "Aga, armas preili, kuidas võin ma seda temalt paluda? See maksab vähemalt sada naela."

Joyce waatas temale kurwalt silma.

"Jah, wististi maksab see nii palju, ja praegu, mil me isa kõik on kaotanud, on meil, Jasperil ja minul, ainult weel pisut oma raha, mis emalt pärisime, ja seda wajame kodu korras hoidmiseks."

Peeter wahtis talle tarretult otsa.

"Sinu isa on siis kõik oma raha kaotanud; jah, Jumala pärast, kuidas siis? Sellest ei teadnud mina ju midagi."

"Süüdi on see neetud tinakaewandus; kas mäletad weel Wheel Mirjami?"

"Jah, tean, sinu isa rääkis sellest. Aga mul polnud ju aimugi, et ta kogu oma waranduse sellisesse spekulatsiooni mahutas."

"Jah, seda ta tegi, Peeter," vastas Joyce kurwalt naeratades. "Enam tal polnud. Tasa nii raskesti kahju, et oleksime olnud summitud, Otters Holtist lahkuma, kui need kolmsada naela, mis Jasper ja mina aastast protsente saame, meid selle eest ei oleks hoidnud."

"Oh ja mu armas nein," ütles Peeter. "See teeb mulle südames kurbust."

Aga Joyce oli juba julge naeratus huultel.

"Agi oleks võinud ju weel pahemakski minna."

"Nüüd võime vähemalt weel elada ja see on peaasi. Kõige pahem asja juures on waid see, et isa nüüd kõike jõudu ja oskust kokku wõttes mind sunnib rikkale mehele minema."

Peeter kohkus.

"Kellele?" küsis ta ruttu.

"Kas ja siis seda ei jassa mõistatada?" küsis Joyce. "Härja Paul Basfettile."

Peeter kargas jalu.

"Basfettile, Jssand Jumal! Joyce, on sinu isa siis hulluks läinud?"

Enne kui ta sai edasi rääkida, koputati wälisuffele.

Joyce tõstis hoiatades käe.

"Ole rahulik, Peeter. See on wististi Jasper."

Sette aega tõmbas Peeter hinge, siis pööras ta ja awas ruttu ukse.

Ja taganes kohkudes.

Mitte Jasper, waid preili Lascelles seis tema ees.

25

See ristiema.

Peeter oli nii heitunud, et ta sõnagi ei saanud. Weri tõusis tal otnudesse ja ta oli lõpmatu kohmetu. Mis preili Lascelles armata wõis, kui ta Joyce tema juures üksi majakeses leidis, oli tal udune.

Kõigist kolmest oli preili Lascelles ise kõige rahulikum.

"Noh, Joyce?" küsis ta, selle juures mitte Peetrile, waid noorele neiuale waadates.

Joyce, olles esimesel hetkel sama kohmetu kui Peeter, oli ruttu toibunud.

"Palun, ära ole pahane, täditütar Anna," ütles ta. "Peeter ja mina olime juba mõni aeg kihlatud."

Preili Lascellese kulmud ferktsid.

"Ja kes wõiks see Peeter olla?" küsis ta.

"See kõik on minu süü, preili Lascelles," hüüdis Peeter. "Kui ma emast siin nimetasin Lathamiks, on minu õige nimi Peeter Carr."

"Peeter Carr!" Nüüd oli imestusjärg preili Lascellese käes. "Ega Te sellega ometi ei taha ütelda, et olete sir Anthony wennapoeg?"

"Ometi, see ma olen," vastas Peeter rahulikult. Siis pööras ta Joyce poole.

"Ma wõlgnesin preili Lascellesele seletuse, Joyce."

"Sa wõid täditütre Annale kõik jutustada," seletas Joyce. "Tema hoiab saladuse oma teada, nii et see teistele teadawaks ei saa. Selle eest wastutan."

"Joyce on õigus," ütles Anna Lascelles. "Teie wõite minu waikimises kindel olla."

Ja jälle hakkas Peeter seletama. Ta ei jutustanud mitte nii üksikasjaliselt kui Joycele, waid tegi seda suurtes terawates joontes. Aga ta ei ammu enesele arnu ja Joyce oli waikselts uhke temale, et ta ei katsunud oma lugu kahetsajasti naelast paremas walguses paista lasta.

Katkestamata kuulas preili Lascelles põnewalt. Peetri lõpetades tõmbas ta sügawasti hinge.

"Ausõna, härja Carr, ma ei tea, mis selle kohta pean ütleva. Teadsin küll, et Te ei ole harilik metsawaht, aga ma pean tunnistama, iial pole mulle mõtet tulnud, et wõiksite olla kadunud tunnistaja wõi sir Anthony wennapoeg."

"Ja nüüd, oletan ma, tahate mulle ütelda, et Teie minu teenistust enam ei waja," ütles Peeter kurwalt.

Preili Lascelles naeratas.

"Wastuofsa. Paremat metsawahti ma ei saakski, härra Carr. Mõtelge ka sellele, Teie ei saa palgaga, mis minul saate, Joycega mitte abielluda."

"Seda ma tean," vastas Peeter libedasti, "aga mulle näib see olewat ainus tegemus, millele sobin."

Joyce hüüdis:

"Kuule, täditütar, Peeter hoidis emast wadjul ja ei tahtnud minulegi teatada, et ta elus on, sest et ta rahawõtmist hābenes. Minu arwates on see ainult wastifu Wasseti poolt ülesseatud lõks, ja Jasper usub koguni, et Wasseti ka sir Anthony surmaga ühendust on. Minu nõu on nüüd. Jasper ja mina katsume selle saladuse põhja uurida, kuna sina nii hea oled ja Peetri siin hoiad. Wõimalik, et lõpuks weel selgub, et Peeter ongi õige pärija."

Breili Wascelles waatas ühelt teiselt ja lōbus naeratus mangles ta huultel.

"Mina usun, Joyce," ütles ta, "et sinu Peeter on mingisugune don Quichotte. Ja usun ka, et sina ja mina sellest weel peame täpselt kõnelema. Härra Carr jääb, kui ise soowib, muidugi lähemaks ajaks siia. Igatahes seniks, kui meil korda läheb seda sõlme lahendada."

Joyce jooksis preili Wascellese juurde ja taelustas teda impulsiiwifelt.

"Oled alati olnud suurepärane inimene," ütles ta südamlifult.

Breili Wascelles suudles teda wastu ja pōbras Joycet rinnal hoides Peetri poole.

"Nüüd wõtan ma selle noore daami enesega koju kaasa," ütles ta. "Ja kuna Teie paremaks arwate metsawahtiks jääda, siis ei wõi ma Teid kahjuks õhtuõögile paluda. Aga homme me jahile ei lähe, ja kui Jasper Teid tahab külastada ning oma õe kaasa toob — hea küll — siis ei wõi ma isegi kui Joyce kaitsta selle wastu midagi ütelda."

"Noh, Joyce, nüüd wõid ja oma metsawahtile head ööd ütelda ja leiad minu wäljast."

Ta nokutas Beetrile sõbralifult pead ja läks wälja.

Joyce filmad särasid.

"Kas pole ta armas, Peeter?" hüüdis ta.

"Sinu järele, Joyce, parim naine maailmas," wastas Peeter kaljukindla weendumisega.

Minut hiljem oli ta üksi, üksipäini ja ometi õnnelikum, kui ta seda weel itäl oli lootnud olla.

Ta lastis enese tugitoolile wadjuda ja istus unistades, mitte hoolides ülekeewast weekatlast. Nüüd olid raskused ja hādaohud unustatud. See kõik ei tähendanud midagi tõiasja wastu, et ta Joyce jälle leidnud ja et netu talle oli andeks annud.

Wiimaks tõusis ta, tegi enesele süüa ja läks

woodisise, pärast seda kui ta oma õhtused toimingud toimetanud ja püssi puhastanud. Ta magas raskemini ja õnnelikumalt kui kaua nõdalaid waremalt.

Ugas päikesepaistne ilm.

Peeter wilstas lõbusasti tööle asudes. Neg ajalt waatas ta, kas Jasper ja Joyce juba ei tuleks. Wiimaks kell kümme nägi ta, et keegi mõisa poolt üle põllu tema maja suunas lähenes.

Warsti tundis ta Jasperi ta kergest lonkamisest ära ja oli pettunud, sõber üksi tuli.

Peeter läks tulijale wastu ja Jasper tereatas teda südamlifult naerdes.

"Palun, ärge noomige mind, Peeter; teadjuba, et Te just mitte minu tulekut nii igatsen walt ei oodanud. Aga Joyce tuleb täna Teie juure, mina aga tahaksin asjalugu Teie oma suust kuulda."

"See on Teist tõesti wāga ilus, et tulete," seletas Peeter Jasperi kätt raputades. "Ma ei tea tõesti, miks Te nii tühise mehe pärast kui mina nii palju waewa näete."

Ruttu waatas Jasper üles ja tema julged, teramad filmad waatasid Peetri otsetõhjel pāewitanud näol.

"Mõtelge, Peeter," ütles ta, "juhustlifult olete meile mõlemale armsaks saanud. Ja isegi kui ma oma õe sümpaatiat ei jagaks, on mulle selge, et Teie Joyce õuele wadjalik olete. Nüüd teate miks pärast?"

"Tean waid, et teie mõlemad olete kõige paremad inimesed maailmas," wastas Peeter ja uskus seda ise ka kaljukindlalt.

"Nüüd tulge aga tuppa," jattas ta. "Breili Wascellesele wõlgnen ma, et Teile siin nii lustlifult wõin teretunud ütelda."

"See on tõesti hea asi," seletas Jasper sõõgitoas ringi waadates. "Naljakas, et ma teinast itäl pole rāākinud, kui Otters Holtis wiibisite. Tema on minu ema õetütar ja Joyce ristiema. Wiibib ta Norfoldis, siis olime temaga alati koos, siin wiibime alles esimest korda."

Aga ma ei tulnud siia temast kõnelema," jattas ta istet wõttes. "Nüüd rāāgime Teie asjast. Joyce on mulle kõik jutustanud ja nüüd wõime jatkata."

"Weel filmapilt!" katkestas Peeter. "Kõige pealt on mul midagi küsida. Joyce jutustas mulle parajasti enne preili Wascellese tulekut, et Wasseti teda oma kosjanõuga piinawat ja et ta isagi seda meest toetamat. On see tõesti tõsi?"

Jasperil pill oli tõsine.

"Õnnetusets on asi nii. Wasseti ja wāike Tudor wiibisid mõne nädala Carri Holtis ja isa nõudis, et me neid külastaksime. Te teate, et Wasseti Joycet Londonis nägi ja seega algas asi. Nii kaua kui nad Carri Holtis elafid,

käis Basfett mõnejugustel sihitud põhjustel peaaegu iga päev Ditters Holtis. Isa on ta tõelikult oma võimusesse saanud ja Joyce leiab õige õnnetu aeg selja taga.

"Müüd aga, Beeter, ei tohi Teie selles asjas ärewaks saada," jattas ta rahustavalt, nähes Beetri ärevust. "Õegi isa ei jõua Joyce'i sundida sellele nurjatule kätt andma. Meie kohus on müüd nii ruttu kui võimalik sellele nurjatu näo eest katet maha rebida ja õhku puhastada."

"Muidugi, see on tõsiselt ka minu mõte," ütles Beeter. "Aga me oleme abitud. Mul pole kümnet naelagi. Kuidas saame ilma rahata midagi teha?"

"Te ärritute juba jälle, Beeter," vastas Jasper naeratades. "Meie pole sugugi nii abitud kui arvate. Et Teile seda tõestada, tahaksin Teile jutustada, et ma lähemal laupäeval Lõuna-Ameerikasse sõidan, et seal Teie onupoja tema mastiku reisi- ning kojamarshalli asjus midagi ette võtta."

Beetri filmad suurdufid.

"Teie tahate minna Lõuna-Ameerikasse? Minu armas Jasper, kust saate Teie selleks raha? Joyce jutustas mulle, et olete kõigil varanduse kaotanud."

"Minu varandusel ja rahal pole sellega midagi tegemist," vastas Jasper jälle naeratades. "Preili Vascelles annab mulle selle raha ja küll me asjaga juba toime saame."

26.

Raks kirja.

Uhel külmal, kuid päikesepaistisel päeval novembri lõpul rändas Beeter, püüis kaenla all, oma majakese tagant mäest üles. Temal oli waja mõisa jaoks kodujäneseid lasta ja ta silmitses teravasti Stumpsi, harjusfarwalist jahikoera, kes hoolega kuiranud sõnajalgade wahel ringi kolas.

Kiire kahin, mingisugune pruun asi fikskas siia ja sinna, ja juba oli Beetrit püüis palges. Lühike palk ja kodujänes käis uperfuuti ning lammas maiksel.

Beeter kummardas teda parajasti üles võtma, kui kuulis teist kahinat ja enese uuesti püsti ajas.

"Seeford mitte jänes, Beeter," kajas hääl, mille kõla Beetrite armsaim maailmas, ja juba lendas Joyce soojas spordikostüümis tema poole, võlum nagu õhetamas külmas õhus.

Beetri filmad loitsid.

"Mu lemmik, ma ei teadnud, et sa jälle Brackenhurstis oled," hüüdis ta rõõmsaüllatuses.

Kiiresti konstateeris ta, et kedagi ligidalt ei olnud, ja suudles neiu südamlikult.

"Jõudsin eile õhtul siia, Beeter," seletas Joyce. "Arwasin, et see sulle on üllatuseks, sellepärast ei kirjutanud ma sulle sellest. Ja veel teine üllatus on mul sulle — Jasperi kiri sulle. Ta jõudis eile ühes minu kirjaga minu kätte."

"Oe ta, palun, kohe läbi," jattas ta. "Suren kärejõu kätte. Mulle kirjutas ta ainult, et on Montevideosse jõudnud ja üht ning teist oma reisist. Arwan, õiged teated annab ta sulle."

Beeter kiskus kirja lahti ja luges ruttu läbi.

"Ludised," hüüdis ta kohe. "Ja millised uudised, Joyce. Mis sa küll arwad, kellega ta on kokku saanud?"

"Seda ma tõesti ei aima," vastas Joyce.

"Mõtke ometi, Scruttoniga! Tead, Scrutton, onu Anthony teener. Tema on seal. Kuidas Jasper ütles, näib see enam olevat kui juhus."

"Jah," rääkis ta edasi. "Jasper usub, et Basfett ta Lõuna-Ameerikasse on saatnud. Kuule ainult!"

"Üksa juhustlikult sattus see mees minu teele. Tema on siin ühes suures hotellis ametis, kus juhustlikult ühe härraga, keda laewal olin tundma õpinud, õhtust sõin. Tema töötab teise nime all, Jackson, aga ma tundsin ta kohe ära, sest kohtuistangul nägin ma ju teda.

Õnneks ei tea, ta kes ma olen. Järgmisel päewal läksin sinna ja kuulasin ta rahulikult üle. Kõike on võimatu jutustada, sest saaks paks raamat, aga sa tead ju, üksna oskamatu ma neis asjus ei ole, ja lõpuks jõudsin ta usalduse võtta.

Tõsiasi on, et mehe termis hea ei ole ja ta hirmasti koju igatseb, mispärast tal ka rõõm oli suguwennaga juttu wasta. Aga ära arma, et ma mõistatuses juba olen lahendanud. Nõnda jangel asi weel ei ole. Scrutton on kinnine ja palju ma tema käest ei kuulnud. Aga kui üht teisega liita, siis saab ikka selgemaks, et Basfett tema ülesõidu on maksnud ja talle siin ka koha on sobitanud.

See kõwendab mu weendumust, et Basfett kõige selle kupatuse ajajõud on; mõistatuslik on ainult, kuidas tal võimalik oli nii lühikese ajaga pärast wanglast põgenemist Dubori sedawõrd oma mõrku saada. Võimatu on, et ta selle wahes sees, mis wanglast põgenemise ja sinu onu surma wahel seisab, Ameerikasse ja sealt tagasi sai reisivada. Siin peab wististi keegi kolmas isik tegevuses olema, kellest ma weel midagi ei tea. Mina pean Scruttonit filmas, selle kõrwal püüan ma parajasti teada saada, kus sinu onu Dawid Carr on ennem elanud

ja misjuguine ta poeg Tudor on. Calvert andis mulle mõned näpunäited, nagu ja seda ju tead, ja kui ma lord juba olen leidnud lüli David Carri ja Bassetti, siis tean ka, et olen õigeil jälil.

Kirjutatan sulle, nii pea kui midagi erilist kuulen. Seni pea püsti, armas sõber, ja ole termitatud oma Jasper Lovelli poolt.

„See kõlab alguseks õige hea,“ ütles Peeter. „Mis arvad sina sellest, Joyce?“

„Leian selle olevat suurepärase,“ ütles Joyce. „Ja olen kindel, Peeter, et kui üldse keegi selle asja põhjale jõuab, siis on see Jasper.“

„Seda olen ma alati uskunud,“ ütles Peeter jüdamlikult. „Ja ei osta sulle ütelda, kuidas ma temast lugu pean, samuti preili Lascellele suurmeelest.“

„Kui ingliteist räägitakse,“ ütles Joyce äkki. „Sealt tuleb täditütar Anna ise.“

Preili Lascelles tuli nähtavale. Ta osutas Joycele ja kiirustas sammu. Joyce läks oma ristiemale vastu ja Peeter järgnes.

Preili Lascellese nägu paistis olevat tõsisem kui muudu. Peeter märkas seda kohe. Siis aga nägi ta, et tal kiri käes oli.

„Mul on teile teateid, härra Carr,“ ütles ta kohale jõudes. „Kurvad teated, kardan ma. Sain praegu härra Ventry advokaadilt teate, et härra Ventry on surmud. Kuu aega tagasi on lövi ta Nairobi lähedal maha löönud.“ Peetri nägu oli läinud tõsiseks.

„Temast on mul tõsine kahju,“ ütles ta, „südamestkahju. Tema oli minu isa viimane sõber.“

„Aga,“ ütles preili Lascelles, „siin on veel midagi, mis teid tohiks huvitada, väljalõige ajalehest „Times,“ mis kirja juures oli. Lugege seda, palun, waljusti.“

Imestades mõttis Peeter selle ja luges:

„Kurvastusega teatame, et tuntud sportlane ja uuriija Richard Ventry siit ilmast on lahkunud, nimelt 17. oktoobril Nairobi, kus ta ringreisil wiibis ja lövi jahti pidas. Saawatud lövi on ta surmits löönud. Dieti iseäralik on, et see surm ühe teise, veel mitte ununenud tragöödia jälle meelde tuletab. Me mõtleme sir Anthony Carri tapmisesõngu. Härra Ventry testamendis seisab määrus, et kaskstuhat naela pärandab härra Peeter Carrile. Meie tuleme seega meelde Peeter Carri kummalist kadumist, mis on kõige huvitustäratavam sündmus kõgu sees saladuslikus mõrvasatööloos.“

Peeter vaatas Joycele ja Joyce Peetrile.

„Kaskstuhat naela, Peeter!“ hüüdis Joyce. „See on ju tore!“

Peeter noogutas.

„Jah, Joyce, müüd mõin ma kahetsasada naela tagasi maksta.“

27.

Seletused.

„Sa pead olema ettemaatlik, Peeter. Ära julge selle Bassetti woli alla sattuda. Mul on tunne, et ta sinu tapab, kui teada saab, et sa veel Inglismaal wiibid.“

Joyce hoiatus helises tal veel kõrwus, kui Peeter pikkamisi Ringstreeti mööda alla läks. Holtist tagajärelust jaadid olid Paul Bassett ja Tudor sir Anthony korterisse elama asunud.

Peeter ei kartnud sugugi Bassetti poolt võimalikku tapmisesatset. Sellegipärast hoidis ta temast eemale. Temale oli selge, et ta ülesandel wähematti tagajärjewõimalust ei olnud, kui tal korda ei läinud Tudoriga nelja silma all rääkida.

Wäga rõõmsas helemuses ta üldse ei olnud. Ta wihtas äri, mis tal veel ees oli — kahetsasaja naela tagajärelust. Sellegipärast ei wiwitanud ta filmapilkugi. Ta oli ette mõtunud hambaid kinni pigistada, ja tahtis selgust saada, sest muudu oli ta abielu Joycega mõimatu.

Ra ilm polnud just selline, mis inimese rõõmsaks teeb. Peent wihma tibak mahetpidamata ja peale selle walitses külm. Härra Ventry testamendiga oli ka wiwituji olnud, nii et Peeter raha alles müüd oli kätte saanud. Puudus veel kolm nädalat jõulust.

Peeter ei olnud kindel, kas tal tõesti korda läheb omupojaga neljasilma all kokku saada. Juba kolm päewa wiibis ta kimas ja oli ääriweeri mööda järele pärides külmud, et Bassett enamasti hilja õhtul ja üksi wälja läks. See mees ei lastnud ainuiski õhtut mööduda, ilma et enesele õffel Londonis oleks löbu otkinud, ja ei näidanud õnnetu Tudori feltist wähematti hoolimat.

Sel õhtul wiibis Peeter juba teist korda Ringstreetil. Juba enne õhtuõõki oli ta seal pool tundi edasi ja tagasi jalutanud. Aga nähtawasti sõi Bassett kodus. Sellegipärast läks Peeter ligidasse restoraani, et midagi süüa ja wotata siis jälle lootes, et Bassett majast õige pea lahku.

Seeford oli saatus talle lahke. Polnud veel möödunud weerand tundigi, kui uksehoidja, kes läwel seisis, auto kutsus.

Silmapilgu nägi Peeter, kes ennast kõrvaltänama nurga taga, krae ülewal, marjas, Bassetti suurt kõgu majast ilmuwat ja autosse kaduwat.

Peeter seisis nii kaugele, et ei mõinud kuulda, kuhu Bassett sõita kasktis, aga sellest ta palju ei hoolimudki; ta wotas ainult, mil auto kadus, ja läks siis ukse juurde.

Üfsehoidja istus laialt tugitoolis, suitsetas piipu ja näis mõnustawat mugamuses. Peeter ei tunnud teda; arvatavasti oli ta alles peale sir Anthony surma sellelele kohale asunud.

„Kas on härra Carr kodus?“

„Ja muidugi, härra. Aga arvatavasti on ta juba woodisje läinud. Tema on haiglane ja läheb warakult magama.“

„Ma waatan,“ ütles Peeter. „Jah, tunnen seda korterit. Teie ei tarwitse mind ülesje saata.“

Seistes ülewal ufje ees, waldas teda wastitustunne. Hirmus mälestus ta wiimsest siinsest küllastusest tõusis tal jälle filmade ette. Gnefega filmanähtawalt wõideldes helistas ta.

Mõni filmapilt surmawatikus; Peeter oletas juba, et onupoeg magama läinud. Ükki awanes uks ja Tudor seisis tema ees. Temal oli piff, soe hõmantel seljas ja kodukingad jalas.

Tudor pilgutatas filmi.

„Kes on?“ küsis ta piitsuwa häälega.

„Olen teie onupoeg Peeter Carr,“ ütles ta rahulikult.

„Palun wabandust, et teid nii hilja ekfitan. Aga ma tahan teiega äriasjus tungiwalt rääkida.“

„Peeter Carr,“ hüüdis wäike mees. „Ei, see on pole võimalik. Peeter Carr on Ameerikas.“

„Ei ta ole seal, ütlen teile, sest mina olen see,“ wastas Peeter, selle juures selgusele jõudes, mis Tudor sel hetkel oli paljastunud. Nii siis peitus ikkagi Bassett tema eemaletoimetamise tagal.“

„Kas tohin siisse tulla?“ jatkas ta.

„Jah, ei,“ ütles Tudor ja wärises närwilitkuses. „Parem on, kui tuppa tulen,“ ütles Peeter kindlasti ja astus üle läwe tuppa.

„Paul — härra Bassett pole kodus,“ kozeles Tudor weel ärewamalt kui enne, „ja mina ei tea äriasjadest midagi.“

Ka pealiskaubsele waatlejale oleks see kohe selge olnud, kui ta seda nägu oleks näinud. Kõik Peetri lootused purunesid. Oli küll asjatu katse sellele wileksjale mehiksele selgeks teha, et teda peteti, aga omeki oli see tarwiline.

„See on üsna lihtne lugu,“ ütles Peeter ja rääkis võimalikult selgesti ja kindlasti. „Tulen Teid paluma, et minul wastu wõtate summa, mis Teile wõlgnen.“

Tudor näis äkki ärkawat. Tema wärwivaes tesse filmadesse tekkis kuri jädelus.

„Teie arwate raha, mis mult warastate,“ hüübis ta terawasti, „need kahetsajada naela.“

Beetri selg läks wihast kuumaks, aga ta walitjes ennast, üteldes, et selle hooobi oli ära teeninud.

„Ei,“ wastas ta. „Oletan, et asja tunnete, ja kuidas ma juba ütlesin, tulen ma ennast wabandama ja Teile raha tagasi andma. Aga Teie peate meeles pidama. . . .“

Tudor katkestas ta jutu lühidalt.

„Midagi ei pea ma meeles ja ei taha Teid ka jügugi näha! Teie warastate mu raha, ja ma usun, et Te ka sir Anthony tapate.“

Peeter tardus. Oli, nagu oleks tasane lammas äkki muutunud turtuwaks tiigris. Hetke aega tõmbas ta hinge, aga ainult filmapilgu.

„See on väga raske süüdistus,“ ütles ta lühidalt. „Ja õige naeruwäärne pealegi. On Teil selleks mõnesuguseid tõendusid?“

„Teie jutul pole otstarwet,“ seletas Tudor. „Tean kõik, Paul on mulle kõik täpselt jutustanud!“

Ta hää peaaegu kriiskas ärewuses.

Meeleheitlikult filmitjes teda Peeter, tundes, et ta kahaaastasele lapsele asja sama tagajärjetult oleks wõinud selgeks teha, kui sellele alawäärtuslikele mehele. Aga ta pidi seda katsuma.

„Kutlge, mina annan Teile oma ausõna, et mina seda jälki weretööd, milles mind süüdistate, pole teinud. Pidage meeles, et sir Anthony ei mitte ainult mimit onu, waid ka mimit teine isa, keda ma väga armastasin. Ühegi hinna eest ei oleks ma temale sõandanud wähe-matki meelehärma teha, mis siis weel rääkida kuritööst.“

„Miks warastate siis tema raha?“ kisen-das Tudor!

„Tema oli surmud, kui ma tol õhtul siia siisse tuliu, ja lamas seal pörandal,“ Peeter osutas magamistuppa. „Ja Teile peab ka selge olema, et ma, kuitgi ta mulle Teie äri-lisest ilmutisest oli kirjutanud, weel kindlasti ei teadnud, et Teie ta õige pärija olete. Lühidalt, ma tean, et ekfjammu astusin, kui raha omale wõtsin, ja nüüd tulen ma Teid paluma, seda minult tagasi wõtta.“

Aga tema piff kõne ei awaldanud Tudorile mõju. Paul Bassett oli hea eeltöö teinud. Wäike mehike seisis Bassetti mõju all.

„Sellest ei usu ma sõnagi,“ wastas ta suure-ma ägedusega, kui seda temast oleks wõinud uskuda. „Paul ütles mulle, et Teil paha iseloom on, ja ma usun teda.“

Peeter sundis ennast kannatlikkusele.

„Teie ei wõta siis raha mitte tagasi?“ ütles ta.

„Midagi ei wõta ma. Olen seda Teile juba ütelnud. Mafake Paulile, kui tahate.“

„Seda ei taha jälle mina. Raha on Teie ja mitte tema oma.“

(Järgneb.)

A. Arder

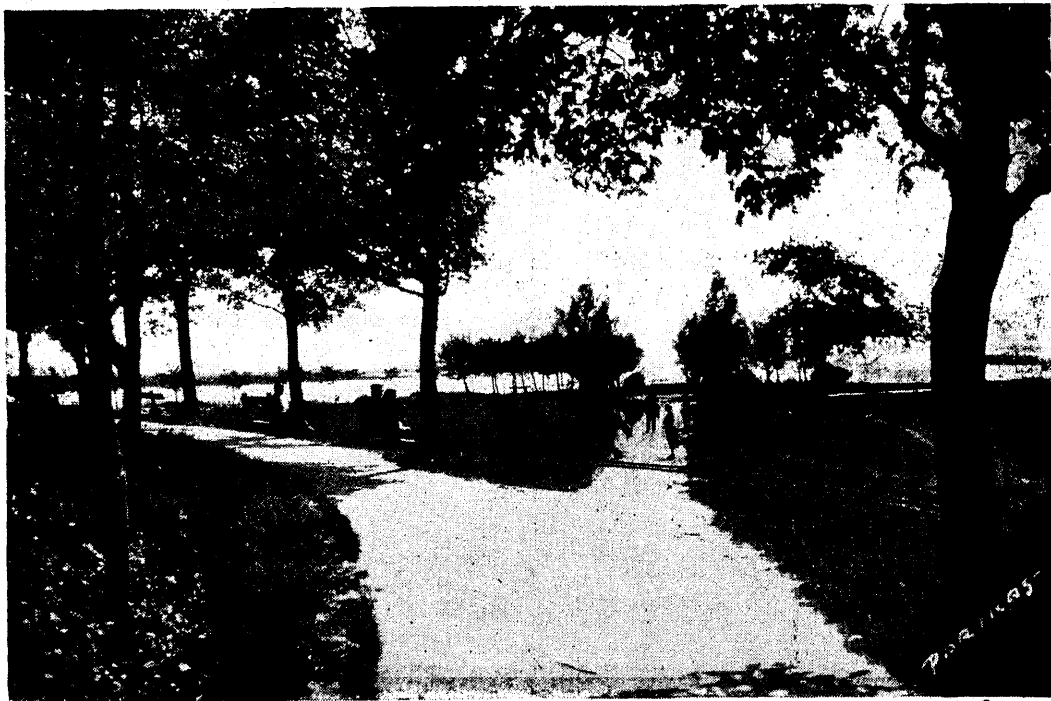
Aleksander Arder.

Kümme aastat tagasi esines hr. Aleksander Arder esimest korda „Estonia“ laual ooperis „Pajatsid“ Silwia osas ja sellest ajast andus kunstnik tõsisele lauluõppimisele. Peale seda sõitis ta Itaaliasse, kus ta Milanos ja Roomas kaks aastat õppis, millele järgnes veel kaheaastane õppimine Rootsis professor Nygreni juures.

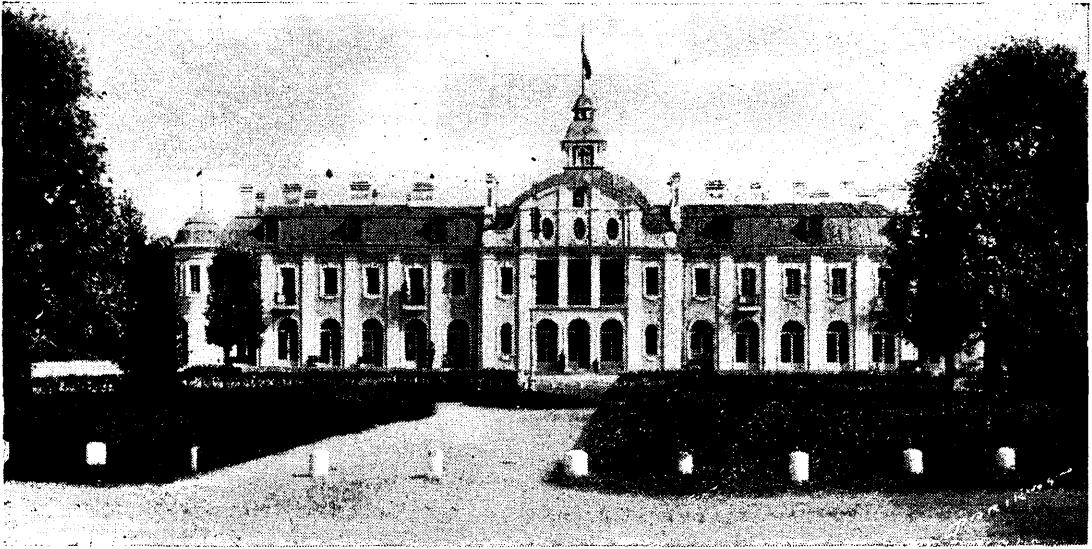
Härra Arder on esinenud „Estonias“ järgmistes ooperites: „Madalik“, „Dämon“, „Eugen Onegin“, „Sevilla habemeajaja“, „Lendaw hollandlane“, „Eline surm“, ja paljudes teistes.

Härra Arder on ka meie parim kontserdi- laulja, kellena ta on esinenud iseseisvate kontsertedega nii kodu- kui ka välismail.

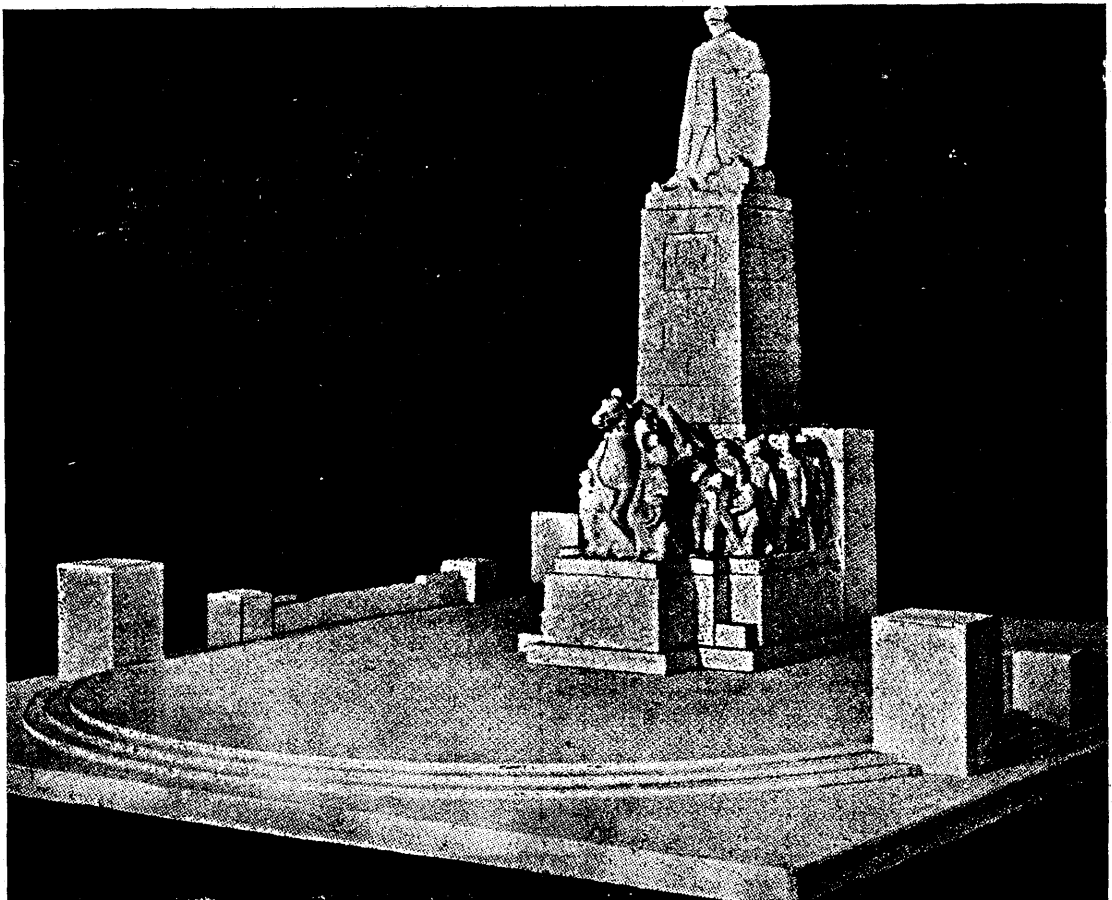
Tänapu kawatseb ta suwepuhkuses Ungarisse sõita terwist parandama, ning pärast seda tahab ta Wiinis ja Roomas oma laulu parimate professorite juures veel täendada. Soowime kunstnikule kõige paremat edu!

Meie ilusamaid suwituskohti. Kuresaare. Rannapark.

Meie ilusamaid suvituskohti. Narwa-Jõesuu.
Jlusaim ja moodsaim kuursaal kodumaal.

Läti iseseiswuse mälestussamba²kawand.

Tõtt ja nalja.

Tähtis.

„Millise elukutse peab Teie poeg walima?“
 „Temast saab wiulukunstnik.“
 „On Teil tema jaoks juba õpetaja?“
 „See tuleb alles hiljem: las poiss kaswatab enne weel oma juuksed pikaks!“

Muidugi.

„Ja kas oskad nõnda keeta, kuidas minu ema alati keetis?“
 „Muidugi, kui sa sellist kõhuwalu jaksad wälja kannatada, millist su isa alati kannatas.“

Loõduse Ime.

„Mis on siis nüüd Alma paelussist saanud?“
 „Kaksikud!“

Raadiotõbi.

„Jah, proua Uusrikas, raadio on ometi suu-repärane leidus. Eile kuulsinma Toscat.“
 „Ah, meie nii pisikesi jaamu ei kuulagi. Meie kuulame waid Pariisi ja Londoni.“

Haridus.

„Isa, kas wõid mulle raskuse seaduse kohta seletust anda?“
 „Aga Ants, kust pean mina uusi seadusi, mis nüüd wälja antakse, tundma!“

Miks koer ja kass waenlased on.

Elajatel oli kord waja tähtsaid asju arutada. Peeti koosolek, kuhu iga elajaliik oma saadiku pidi saatma. Siis tulid kokku linnud, kalad ja neljajalgseid igast ilmakaarest, kuni nad kõik koos olid. Ainult kaamel puudus. Kui see ikka weel tulla ei tahtnud, otsustasid koosolijad tema juure saadikut saata.

Nad tõmbasid liisku, kes see saadik pidi olema, ja liisk langes koerale. Tema aga ütles:

„Kuidas pean ma kaameli leidma, sest mina pole teda weel iial näinud ja ei tunne teda.“

„Teda wõid sa kergesti ära tunda ja leida,“ wastasid elajad, „sest tal on ju küür seljas.“

„Noh, küll ma ta siis juba leian ja siia toon,“ ütles koer ja jooksis teele.

Temale tuli wastu kass, kes parajasti küürutas, ja ta palus teda wiisakalt kaasa tulla.
 „Kass tuligi, aga ikka weel küür seljas hoides. Koosolekule jõudes hüüdis koer:
 „Siin on kaamel!“ ja esitas küüruga kassi. Aga nüüd naersid loomad ta wälja, ja sest-saadik ei salli koer kassi silma otsaski.

Oskas!

„Kas wajate tolmuimejat?“
 „Täna, on juba.“
 „Noh, mis oleks siis elektrijõul töötawa põrandapoonijaga?“
 „Ei waja.“
 „Aga elektrijõul töötawat juuksekuiwatajat?“
 „Ka mitte.“
 „Noh, kas tohin Teile siis esitada elektrijõul töötawat pesumasinat ja triikrauda?“
 „Täna, täna. Aga kui Teil elektri jõul töötav wäljawiskaja on, seda soowiksin näha!“

Linnalapsed.

Wäike Helwe külastab maatädi ja jutustab sãrasilmil:

„Mõttele, tädi, käisin laudas ja jõin õiget lehmapiima.“

Tädi: „Kodus saad sa juba lehmapiima.“
 „Aga ei,“ wastas Helwe, „linnas saame meie ikka ainult piimanaiselt piima.“

Tige.

Tööjuhataja astub wastu noorele daamile, kes Parajasti wastasseiswast majast wäljub.
 „Wabandagel! Kas olete Teie see daam, kes alati laulab?“

„Jah, laulsin praegugi. Ja mis siis sellest?“

„Oh, tahtsin Teid paluda, et Te kõrgeid toone liiasti ei wentikaks. Minu tööliised on juba kaks korda oma töö katkestanud, arwates, et see oli sireen, kes päewa lõppu kuulutab.“

Oh häda!

Põgenenud proua (tagasi tulles teenijale): „Siin ma jälle olen. Tooge kohe keldrist pudel weini. Tahan mehega jälle leppida!“

Tüdruk: „Kas ei ole see härrale liig? Sest tema jõi juba kaks pudelit tühjaks rõõmu pärast, et plehku panife!“

TELLIMISE HINNAD:		WÄLISMAILE:	
Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60
1/2 " (12 nr.nr.)	" 4.—	1 " (2 nr.nr.)	" —.80
1/4 aast. (6 nr.nr.)	" 2.25	Üksiknumber	" —.40
		1/12 aastas	Kr. 10.—
		1/6 " "	" 5.—
		1/4 " "	" 2.50

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
 Talituse aadress: Tallinn, Müürivahe tän. 16. Telefon 12-53.

Rätsepaäri

MAX JOHANSON

Tallinnas, Lühike jalg 6

Kõnetraat 30-89

teatab oma austatud tellijaskonnale ning sellest huvitatuile, et saadeti **kevad- ja suveriiideid** maitserikastes värvides ja suures valikus Londonist kohale jõudnud.

Austusega **M. Johanson.**

Täiendage oma raamatukogu köidetud „Romaan'i“ aastakäikudega:

Aastakäik	1922 ilu- ja poolnahtkõites	700.
"	1923 " " "	900.
"	1924 " " "	950.
"	1925 " " "	950.
"	1926 ja 1927 a.	950.

Kõitmata 200 mk. odavam. Saada kõigist suurematest rmtkpl. ja talitusest, **Müüri vahe tän. 16, telefon 12-53.**

Nõudke igal pool!

Iludust saavutab

**KREEM
FASCINATA**

**LÕHNA ÕLI
FASCINATA**

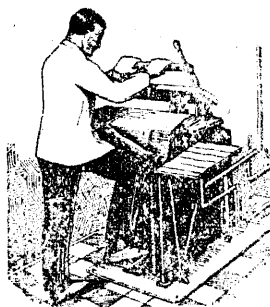
**PUUDER
FASCINATA**

**EAU DE
COLOGNE
FASCINATA**

FASCINATA

LABORATOORIUM KARL TAMMANN, TALLINN, DUNKRI 4. TEL. 5-02.

Riiete keemiline puhastuse ja pressimise tööstus

„VESTA“

NIGULISTE TÄN. 6 (apteegi vastu). Telefon 13-47.

Meeste- ja naisteriiete: ülikondade, kostüümide, palitute, jne. kiirpressimine ja puhastamine igasugu plekkidest.

Riiete parandus.

Ühikonna pressimine 15 min. jooksul.

Kohal pressijaile ootamiseks eriruum.

Äratoomine ja kojusaatmine tasuta.

Odavad hinnad.

Meesterahva rätsepaäri

A. SOONBERG

Tallinn, Wene tän. 1-14. Kõnetr. 16-59.

Teatan oma austatud tellijatele, et olen **Inglismaalt** kätte saanud kõik **hooajaks tarwisminewad riided.**

A. SOONBERG

Ajakiri „ROMAAN“

(VII. aastakäik)

toob igas omaõkorralikult kaks korda kuus ilmuwas numbris romaane ja lühemat proosakirjandust mitmekesistelt rahvustelt laialises walikus.

„ROMAAN“i siht on tutvustada Eesti lugewale rahwale maailma tähisamaid kirjanikke nende ponewamate ja tuumakamate teoste teel.

„ROMAAN“ toob põnewaid jutte, on see ju „ROMAAN“i otsekohene ülesanne, et igauks leiaks temas wäärtuslikku ja huwitawat lugemist.

„ROMAAN“i keel on rahwalik ja arusaadaw igauhele.

Tellimishinnad:

1/1	aastas (24 nr.nr.)	7 kr. 50 senti		2 kuus (4 nr.nr.)	1 kr. 60 senti
1/2	„ (12 nr.nr.)	4 „ — „		1 „ (2 nr.nr.)	— „ 80 „
1/4	„ (6 nr.nr.)	2 „ 25 „		Üksiknumber	— „ 40 „

Kõik järgnewad romaanid lõpewad iga aastakäigu wiimases numbris ja järgmiste aasta esimeses numbris algawad juba uued romaanid.

ROMAAN'i tellimisi wõtawad vastu, ka endiste aastakäikude peale, ilma iga lisamaksuta kõik postkontorid ja raamatukauplused.

ÜKSIKNUMBRI D müüwad kõik ajalehe müüjad, raamatukauplused ja raudtee raamatukapid.

Endiste aastate (1922, 1923, 1924, 1925, 1926 ja 1927 a.a.) üksikud numbrid on weel saada talitusest harilikku hinnaga, peale nr. nr. 1. ja 2. 1922 aastast.

Tellimine 1928. aastaks kestab edasi. Tellida wõib ükskõik missuguse numbriga alates.

„ROMAAN“i talitus, Tallinn, Müüriwahe tän. 16.